

De Økonomiske Råd
Formandskabet

KAPITEL III

ARV OG ARBEJDS-

UDBUD

KAPITEL III

ARV OG ARBEJDSUDBUD

Arv spiller en vigtig rolle for de private formuer i Danmark og ændringerne heri over tid. Kapitlet belyser omfanget og fordelingen af arv i Danmark ud fra registeroplysninger om afdødes formue.

I kapitlet præsenteres en analyse af effekter på arbejdsudbuddet af at modtage arv efter forældre. Analysen finder, at modtagere af arv reducerer deres arbejdsudbud både med hensyn til arbejdstid og beskæftigelsesfrekvens. Resultaterne i kapitlet peger på, at de økonomiske ministerier bør indregne en effekt på arbejdsudbuddet af ændringer i boafgiften, modsat hvad tilfældet er i dag.

III.1

INDLEDNING

**Arv påvirker
samfunds-
økonomien på
en række måder**

Arv spiller en vigtig rolle for de private formuer i Danmark og ændringerne heri over tid. Derudover har arv og arveladning også konsekvenser for en række andre væsentlige samfundsøkonomiske forhold. Det gælder opsparing, arbejdsudbud, de offentlige finanser (f.eks. via arvets betydning for beskatningen) og fordelingen af forbrugsmulighederne i befolkningen.

**Carnegie-effekten
kan påvirke
arvingers adfærd**

Den skotsk-amerikanske industrimagnat og filantrop Andrew Carnegie mente, at det ville underminere den efterfølgende generations vilje og lyst til at arbejde, hvis de modtog en høj arv, jf. Carnegie (1881). Dette ville ifølge Carnegie lede til et lavere arbejdsudbud for de personer, der modtog arv. En sådan virkning på arvingernes adfærd omtales derfor undertiden som en Carnegie-effekt.

**Kapitlet undersøger
betydningen af
modtagen arv for
arbejdsudbuddet**

Kapitlet undersøger, hvorvidt der findes sådanne Carnegieeffekter hos danskere, som modtager en arv fra deres afdøde forældre. Modtager man som arving et beløb fra sine forældres bo, forbedrer det arvingens økonomiske situation. Denne ændring kan blandt andet tænkes at medføre et øget fritidsforbrug, dvs. et lavere arbejdsudbud hos arvingen. Dette er en såkaldt indkomsteffekt. I kapitlet foretages en empirisk analyse af, om der kan efterspores sådan en effekt hos børn af afdøde, der har efterladt sig en formue af en vis størrelse.

Kapitlets indhold

I det næste afsnit beskrives reglerne for arv og bobeskatning i Danmark, og der præsenteres skøn for størrelsen af den samlede arveladning i Danmark baseret på de registrerede formuer hos afdøde. Desuden beskrives det arvebegreb, der anvendes i kapitlets senere analyser. I afsnit III.3 belyses fordelingen af arven i forskellige dimensioner. Afsnit III.4 giver en kort introduktion til den økonomiske teori om konsekvenserne af arv for arbejdsudbuddet, mens afsnit III.5 præsenterer kapitlets hovedanalyse af betydningen af arv for arbejdsudbud i Danmark. Afsnit III.6 diskuterer, hvordan beskatning kan påvirke denne arbejdsudbudseffekt, og det sidste afsnit sammenfatter kapitlet.

III.2

ARV I DANMARK

Afsnittet gennemgår jura, historik og beregningsforudsætninger

I afsnittet indledes med en kort fremstilling af de juridiske regler for arv og bobeskatning i Danmark. Derefter drøftes, hvor stort omfanget af arv er i Danmark, og hvordan udviklingen i de efterladte formuer hos afdøde kan tænkes at være historisk og fremadrettet. Til sidst redegøres for beregningsforudsætningerne for de registerbaserede analyser i de næstfølgende afsnit, hvor der skønnes over, hvor stor en arv der videregives til børn af afdøde.

REGLER FOR ARV OG BOBESKATNING I DANMARK

Arveloven opererer med tre grupper af arvinger

Den nuværende danske arvelov stammer fra 2007 og sætter en række rammer for, hvordan arveladning foregår, dvs. det såkaldte skifte, og hvem der kan modtage arven fra afdøde. Reglerne omfatter mange forskellige detaljer. I det følgende fokuseres på de regler, som har størst betydning for opgørelserne af arvens størrelse i kapitlet.

Forskellige skifteformer

Når en person dør, udgør afdødes ejendele, værdier og gæld et såkaldt dødsbo. Der findes en række forskellige regler for, hvordan boet kan skiftes, hvor de tre hyppigste skifteformer er uskiftet, skiftet og udlagt bo, jf. boksen.

Arveloven deler arvinger op i tre arveklasser:

- *Arveklasse 1:* Ægtefælle og børn
- *Arveklasse 2:* Forældre og søskende
- *Arveklasse 3:* Bedsteforældre og deres børn

Ifølge arveloven fordeles arven med 50/50 mellem ægtefælle og børn

Arveklasse 1 arver som udgangspunkt hele arven, hvor arven fordeles med halvdelen til ægtefællen og halvdelen til børnene. Børnenes andel af arven deles ligeledes ligeligt mellem børnene. Såfremt en af afdødes børn er død og selv efterlader børn, overtager disse arveloddet. Er der ingen arvinger i arveklasse 1, arver arveklasse 2. Ligesom for børn gælder det for søskende, at hvis en søskende er død og selv efterlader sig børn, overtager disse børn arveloddet. Er der ingen personer i arveklasse 2, er det arveklasse 3, der modtager arven. Efterlader afdøde sig ingen relationer i nogen af arveklasserne, overtager staten arven. For den del af afdødes formue, der udgøres af pensionsformuer, er der andre regler. For den del af pensionen, der kan videregives, gælder det, at ægtefællen som udgangspunkt arver det hele.

SKIFTEFORMER

De tre hyppigste skifteformer er:

Uskiftet bo: Hvis afdøde efterlader sig en ægtefælle, kan fordelingen af boet udsættes til senere. Ægtefællen påtager sig her afdødes værdier og gæld. I tilfælde, hvor afdøde efterlader sig børn fra tidligere forhold, skal børnene give tilladelse til, at den tilbageværende ægtefælle må sidde i uskiftet bo. Der skal ikke betales boafgift af et uskiftet bo.

Skiftet bo: Når boet skiftes, fordeles boet efter et testamente eller i fravær af et testamente efter regler fastsat i lovgivningen, herunder arveloven. Der skal betales boafgift af et skiftet bo.

Udlagt bo: Boet kan udlægges, hvis det er af en begrænset størrelse. Det vil sige, at boet overtages af enten den nærmeste pårørende eller den, der betaler for begravelsen.

Mulighed for at testamentere en anden fordeling

Ønsker en person en anden fordeling af arv, er det muligt at oprette et testamente, hvor vedkommende frit kan bestemme fordelingen af næsten hele formuen. Arveklasse 1 har dog krav på minimum 25 pct. af den samlede arv, hvorfor de også kaldes tvangsarvinger. Har afdøde ingen tvangsarvinger, kan hele formuen frit testamenteres. Afdøde kan tilsvarende have valgt en anden fordeling af den del af pensionen, som kan videregives, ved at indsætte en eller flere begunstigede i pensionsaftalen.

Lempelse af beskatning i 1995

I Danmark afløste den nuværende boafgift i 1995 den tidligere gældende arveafgift. Den tidligere arveafgift opererede med en anderledes inddeling i arveklasser afhængigt af arvingens relation til afdøde og var samtidig progressiv indenfor hver arveklasse. Børn havde eksempelvis en marginal arveskat på mellem 2 og 32 pct. over en bundgrænse, mens ubeslægtede arvinger havde en marginal arveskat på mellem 15 og 90 pct. Ved ændringen i 1995 blev progressionen afskaffet, og beskatningen generelt nedsat.

Som udgangspunkt betales boafgift på 15 pct.

Efter de nuværende regler skal der betales en afgift af boet på 15 pct. af dets værdi fratrukket et bundfradrag. Boafgiften på 15 pct. omfatter som udgangspunkt alle former for videregiven arv. Bo- og gaveafgiften for virksomhedsarvinger blev nedsat gradvist fra 15 pct. i 2015 til 6 pct. i 2019, men blev i 2020 igen hævet til 15 pct. Bundfradraget udgør 331.100 kr. i 2024. Reglerne for den danske boafgift er nærmere beskrevet i boks III.1.

BOKS III.1 BOAFGIFT OG DØDSBOSKAT

Boafgiften i Danmark er på 15 pct. af værdien af boet fratrukket et bundfradrag på 331.100 kr. (2024-niveau).^{a)} Den del af arven, der tilfalder ægtefæller/registrerede partnere og velgørenhed, er undtaget for boafgiften, jf. tabel A. Der er udover boafgiften en tillægsafgift på yderligere 25 pct. for den del af arveladningen, der tilfalder personer udenfor den nærmeste familie.

TABEL A BO- OG TILLÆGSAFGIFT

	Ægtefæller og velgørenhed	Forældre, samlever ^{A)} , børn, stedbørn, børnebørn og oldebørn	Andre arvinger
	-----Pct.-----		
Boafgift	0	15	15
Tillægsafgift	0	0	25

A) Samlever, der har boet med afdøde i mere end to år eller har fælles børn med samlever, betaler ikke tillægsafgift.

Anm.: Boafgiften beregnes ud fra boet fratrukket bundfradraget. Tillægsafgiften beregnes ud fra boet fratrukket boafgiften.

Boer, der er uskiftede, overfører imidlertid deres bundfradrag til den dag, hvor de skifter. De boer, hvor afdøde sidder i et allerede uskiftet bo, vil derfor have et dobbelt bundfradrag.

Der skal betales en dødsboskat, hvis boet har en værdi på mere end 3.272.500 kr. (2024-niveau) på skæringsdagen. Dødsboskatten beskatter den indkomst, boet indtjener i bobeskatningsperioden, med 50 pct. Dette omfatter ikke mindst kapitalgevinster opnået, mens boet behandles, eksempelvis ved salg af aktier og fast ejendom.

Når et bo skiftes, betales derudover en retsafgift på 1.500 kr. Der betales yderligere 9.000 kr. for boer, der er større end 1,5 mio. kr.

Gaver, der gives videre i levende live (inter vivos-overførsler), er ligeledes omfattet af en afgift på 15 pct. Ligesom for boafgiften er der for gaveafgiften også en skattefri bundgrænse, som er på 74.100 kr. pr. barn og forælder (2024-niveau). Gaver til andre end børn og børnebørn, der overskrider et beskedent beløb, er i almindelighed skattepligtige som almindelig indkomst for modtageren.

Bo- og gaveafgiften gav i 2021 et provenu på 6,7 mia. kr., mens proventet fra dødsboskatten udgjorde knap 2 mia. kr.

a) I reformen af personskat fra december 2023 blev det vedtaget, at bundfradraget skulle stige fra 2026 til 2029, så det udgør 375.000 kr. i 2029. Samtidig bliver tillægsafgiften for søskende fjernet fra 2027.

ARV OG AFDØDES FORMUER I DANMARK

Der findes ikke pålidelige data for størrelsen af arv i Danmark

Det vides ikke med sikkerhed, hvor meget der samlet bliver givet i arv hvert år i Danmark, og hvem der modtager den efterladte arv. Oplysninger om boet for afdøde behandles i skifteretterne, men indsamles indtil videre ikke centralt til statistisk behandling. Det skyldes, at skifteretterne endnu ikke er fuldt digitaliserede.

DIGITALISERING AF SKIFTERETTERNES ARBEJDE

Når det er nødvendigt at imputere data for arv, skyldes det, at de danske skifteretter endnu ikke er fuldt digitaliserede. Oplysninger om arveladning i form af størrelse, modtagere mv., som udgangspunkt også med disses personnumre, findes i de danske skifteretter, men oplysningerne indsamles ikke centralt.

Skifteretten er imidlertid nu ved at gennemgå en digitalisering, da Domstolsstyrelsen har igangsat en større IT-fornyelse. I november 2022 blev der oprettet en digital skifteportal, som varetager en del af administrationen af de enkelte dødsboer, og ifølge tidsplanen vil behandlingen af dødsboer blive fuldt digitaliseret fra marts 2025.

Skøn kan dannes ud fra afdødes formuer

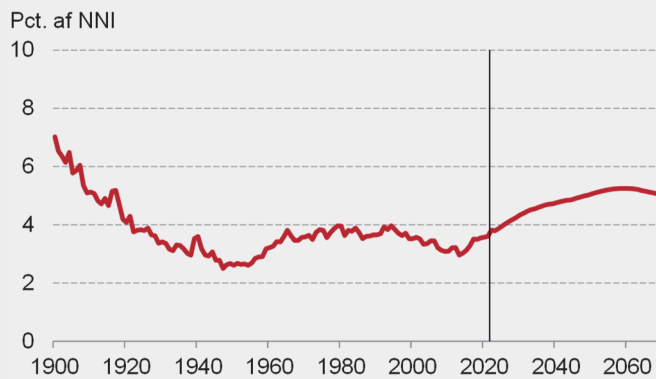
På trods af de manglende arvedata kan der dannes et skøn over arvens størrelse ved at vurdere, hvor stor en formue de afdøde havde ved dødstidspunktet. Der foreligger registerdata for alle personers formuer i et vist omfang siden 1980 og mere fuldstændigt siden 2014, jf. nedenfor. Vil man gå længere tilbage i tiden, er det muligt at danne et skøn ved ekstrapoleringer ud fra længere aggregerede tidsserier for husholdningers formuer mv.

Skøn for afdødes formuer udgør ca. 5 pct. af NNI

I figur III.1 er præsenteret et skøn for de afdødes efterladte formuer som andel af nettonationalindkomsten fra 1901 og frem. Figuren er samtidig fremskrevet til 2070 med resultater fra formandskabets langsigtede fremskrivning fra *Dansk Økonomi, efterår 2023*. Set over hele den historiske periode udgør de efterladte formuer med de anvendte beregningsforudsætninger i gennemsnit knap 4 pct. af nettonationalindkomsten. Der er dog nogle udsving i perioden, som samlet fremviser et fald frem imod tiden omkring 2. verdenskrig og omvendt en stigning i fremskrivningsperioden. Den historiske udvikling afspejler først og fremmest en tilsvarende udvikling i formuen relativt til nationalindkomsten, jf. Abildgren (2016). Skøn over den langsigtede historiske udvikling i størrelsen af arv er tidligere foretaget for flere andre lande, jf. Piketty (2011), Schinke (2012), Alvarado mfl. (2017), Atkinson (2018) og Ohlsson mfl. (2020).

FIGUR III.1 AFDØDES FORMUER SOM ANDEL AF NNI

Figuren viser den skønnede formue hos afdøde i perioden 1901-2070 som andel af netnationalindkomsten. Der er en tendens til først en vigende andel frem mod ca. 1950, mens der omvendt i fremskrivningsperioden under de anvendte beregningsantagelser ses en stigning frem mod 2060. Udviklingen afspejler først og fremmest en U-formet udvikling i husholdningernes samlede formue relativt til nationalindkomsten.

Anm.: Den lodrette streg angiver overgangen fra historiske tal til fremskrivning. Beregningen dokumenteres i et baggrundsnotat på www.dors.dk.

Kilde: Danmarks Statistik, ADAM's databank, registerdata, DREAM, Abildgren (2016) og egne beregninger.

Fremtidig stigning som følge af større pensionsformuer hos ældre

I fremskrivningen efter 2023 sker der ifølge beregningsantagelserne i figur III.1 en stigning til lidt over 5 pct. i 2050. Det afspejler ikke mindst en fortsat udvikling af pensionsformuerne, idet pensionssystemet fortsat er under opbygning, indtil det forventeligt modnes sidst i fremskrivningsperioden. I denne opbygningsperiode vil de ældste danskeres og dermed de afdødes pensionsformue stige relativt til den samlede pensionsformue. Efter 2060 ses et fald i figuren, hvilket især afspejler ændrede demografiske forhold.

Normal forståelse af arv indbefatter ikke hele afdødes formue

Arven i juridisk forstand vil dog ofte være et mindre beløb end den formue, en person efterlader sig ved dødstidspunktet. Det skyldes flere forskellige forhold. To af de vigtigste er dels skiftereglerne i den danske arvelovgivning og dels pensionssystemets stigende betydning.

**Uskiftet bo
kvantitativt vigtig**

Efterlader en afdød sig en ægtefælle, er det almindeligt, at vedkommende sidder i et såkaldt uskiftet bo. Dvs. at der juridisk set ikke finder noget skifte og dermed ingen arveladning sted, men den sidstlevende ægtefælle får rådighed over den afdødes formue indenfor visse grænser. Hvert år vil der altså være en væsentlig andel af de afdøde personers formue, der går videre til ægtefæller, uden at der er tale om arv i juridisk forstand. I 2022 efterlod afdøde ifølge registerberegningerne eksempelvis 71 mia. kr. (ekskl. livrenter), hvoraf 24 mia. kr. kom fra afdøde tilknyttet et uskiftet bo.

**Pension i form af
livrente ligeledes
vigtig**

En væsentlig del af husholdningernes formueopbygning finder sted i pensionsordninger. Der findes tre hovedtyper heraf: ratepensioner, aldersopsparing (tidligere: kapitalpension) og livrenter. Opsparing i de to første ordninger tilfalder typisk ægtefælle og/eller børn ved opsparerens dødsfald, men er ikke arv i arvelovens forstand og indgår dermed ikke i skifteretternes behandling af et dødsbo. Livrenter er en kombineret opsparings- og forsikringsordning, hvor ordningens deltagere deler de samlede opsparede midler. Opsparingen i livrenter videregives dermed ikke til opsparerens egen familie ved vedkommendes død, men til de øvrige opsparere i den samme ordning. Arbejdsmarkedspensioner er primært livrenter, og da arbejdsmarkedspensionerne udgør en kraftigt voksende andel af danskernes formue i de seneste årtier, er det dermed en stigende andel af de samlede formueoverførsler ved dødsfald, der ikke sker som traditionel arv til den efterladte familie.

**Arv i arvelovens
forstand kun en del
af de formuer, som
afdøde efterlader sig**

Den reelle værdi af den formue, som afdøde efterlader sig, kan være betydeligt mindre end den værdi, som opgøres som officiel arv i arvelovens forstand. Ønsker man at forstå betydningen af den rolle, dødsfald spiller i forbindelse med formueakkumulation og -overdragelse, er det derfor ikke tilstrækkeligt at betragte arv i arvelovens juridisk afgrænsede forstand.

INTER VIVOS-OVERFØRSLER

**Endnu større
usikkerhed om
inter vivos-gaver
end om arv**

Udover arv i egentlig forstand, dvs. værdier, der videregives ved dødsfald, drejer et væsentligt forhold sig om de værdier, der bliver givet videre fra forældre til børn, mens mindst en af forældrene fortsat lever – såkaldte *inter vivos*-gaver. Disse har på mange måder den samme funktion som egentlig arv og er i Danmark og mange andre lande også underkastet de samme skattemæssige regler. Det er derfor også af interesse at kende størrelsen af de økonomiske ressourcer, der hvert år gives videre i form af *inter vivos*-gaver. Der er dog endnu ringere

datagrundlag for at vurdere disse størrelser for Danmark, end det gælder for den egentlige arvs vedkommende. Forskellige indirekte vidnesbyrd tyder dog på, at der er tale om anselige beløb.

I 2016-20 udgjorde provenuet fra gaver ca. 30 pct. af provenuet fra boafgiften

Provenuet fra gaveafgifterne udgjorde i perioden 2016-20 gennemsnitligt lidt over 30 pct. af provenuet fra boafgifterne. Det kan dog ikke nødvendigvis tages som udtryk for, at forholdet mellem det samlede gavebeløb og den samlede arveladning er det samme. Ved gaver indenfor familien er der generelt bedre muligheder for at indrette transaktionerne, så de undgår beskatning. Desuden var især 2019 præget af et ekstraordinært højt gaveprovenu, som tænkeligt blandt andet skyldes fremrykkede overdragelser af erhvervsvirksomheder pga. ændrede skatteregler, jf. Skatteministeriet (2021).

Generationsskifte i virksomheder sker normalt inden ejerens død

Ved generationsskifte i virksomheder vil overdragelsen af virksomhedens værdier ofte finde sted, inden den oprindelige ejer dør og derfor ikke optræde som arv. For 2021 har Arbejderbevægelsens Erhvervsråd ved at sammenligne udviklingen i forældres og børns beholdninger af noterede aktier skønnet, at der blev overført noterede aktier til en værdi af 6,7 mia. kr. fra forældre til børn. Heraf skønnedes 4 mia. kr., eller 60 pct., overført, mens forælderen var i live, jf. Caspersen (2023). Dette beløb kan dog ikke uden videre opfattes som inter vivos-gaver, da det ikke vides, om der har været en modydelse.

Inter vivos-hjælp omfatter bl.a. også rentefri familielån, børneopsparinger og forældre køb

Udover gaver i form af direkte pengeoverførsler er en række andre former for inter vivos-hjælp til efterkommere udbredt. Det gælder eksempelvis børneopsparinger, rentefri familielån, forældre købte boliger, som kan give efterkommerne en gevinst i form af billig husleje, og lempelige skatteregler for salgssummer ved overdragelse af boliger indenfor familien.

Ifølge udenlandske undersøgelser stiger inter vivos-gaver i betydning relativt til arv

Udenlandske undersøgelser fra lande, hvor der findes tilstrækkelige data til at opgøre såvel inter vivos-gaver som arveladning, finder, at gaverne udgør mindst 10-20 pct. og ofte over 50 pct. af de beløb, der gives i egentlig arv. Der er samtidig tegn på, at den relative betydning af gaver er stigende over tid. Det kan være en konsekvens af den generelt længere levetid, som kan motivere forældre til at videregive en større del af deres formue i levende live, jf. Alvaredo mfl. (2017).

AFGRÆNSNINGEN AF ARV I KAPITLETS ANALYSER

I analyserne i resten af kapitlet betragtes udelukkende børns arv

I afsnit 3 og 5 af dette kapitel præsenteres registerbaserede analyser af fordelingen af arven i Danmark samt dennes betydning for arbejdsudbuddet. Idet der som nævnt ikke findes centralt indsamlede data for arv, baseres analyserne i disse afsnit på et skøn for den videregivne

arv. I disse afsnit fokuseres udelukkende på den arv, børn til afdøde antages at få ifølge de anvendte beregningsforudsætninger, som her kortfattet beskrives. En uddybende beskrivelse findes i et baggrundsnotat på www.dors.dk.

Tidligere analyser har anvendt forskellige former for imputering

Formandskabet har tidligere beregnet skøn over arv i *Dansk Økonomi, forår 2004*, der præsenterede to forskellige indirekte metoder at beregne arv på ud fra registeroplysninger om henholdsvis afdødes formuer og formueændringerne hos børn til afdøde. Sidenhen er tilsvarende beregningsmetoder blevet anvendt af blandt andet Andersen og Nielsen (2011), Boserup mfl. (2016), Andersen mfl. (2021), Finansministeriet (2021) og Druedahl og Martinello (2022).

METODER TIL AT OPGØRE ARVEN I DANMARK

Der er to grundlæggende tilgange i registerbaserede danske analyser til at skønne over arv:

Tilgangen anvendt i nærværende kapitel tager udgangspunkt i afdødes formue året før, denne dør, som et skøn for det potentielle bo. Dette bo fordeles herefter ud til afdødes børn og ægtefælle efter reglerne i arveloven, hvis disse er registreret i data, og boet er skiftet.

Den anden tilgang anvendt i blandt andet *Dansk Økonomi, forår 2004* tager udgangspunkt i formuen hos børnene til afdøde og beregner, hvordan ændringerne i denne formue har været i forhold til en sammenlignelig gruppe, hvis forældre ikke er døde i den pågældende periode.

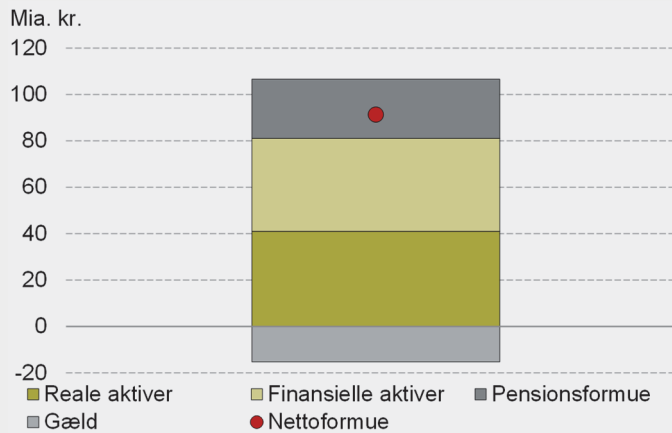
Begge tilgange er forbundet med usikkerhed, men usikkerheden skønnes mindst ved den første tilgang, som er anvendt i nærværende kapitel.

Danskere efterlader primært formue i form af bolig, aktier og pension

I 2021 døde omkring 57.000 personer i Danmark. Disse personer efterlod sig i alt en samlet formue på 91 mia. kr. Denne formue bestod primært af boligformue og andre reale aktiver, finansielle aktiver samt pensioner, jf. figur III.2. I analyserne tages udgangspunkt i denne efterladte nettoformue.

FIGUR III.2 AFDØDES NETTOFORMUE I 2021

I 2021 udgjorde den samlede nettoformue hos afdøde 91 mia. kr.

Anm.: Figuren viser afdødes samlede nettoformue i 2021 opdelt i reale aktiver, finansielle aktiver, pensionsformue og gæld.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

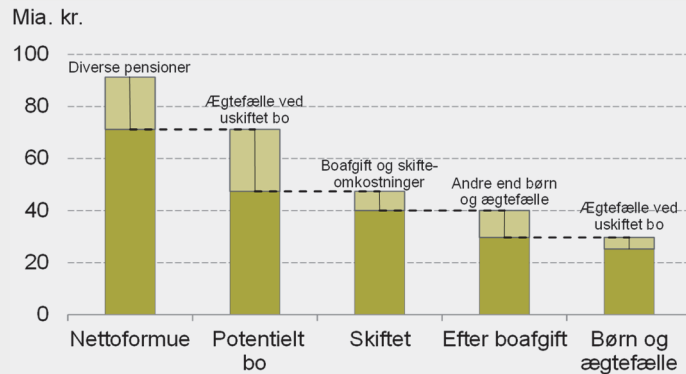
Afdøde efterlader 91 mia. kr., hvoraf 40 mia. kr. gives videre som arv i skiftet bo

Pensionsformuer i form af livrenter, ATP og tjenestemandspension kan dog som udgangspunkt ikke videregives til arvinger, hvorfor denne del af afdødes formue ikke vil indgå i kapitlets opgørelse af arven. Eksklusive pensioner udgør de afdødes nettoformue 71 mia. kr.¹ Ud af dette beløb blev omkring 24 mia. kr. af de afdødes formue videreført direkte til en tilbageværende ægtefælle/registreret partner gennem et uskiftet bo, hvor der ikke betales boafgift. Af den formue, som videregives som arv, skal der betales boafgift, og der vil være omkostninger i forbindelser med skiftet. Det forudsættes, at der i 2021 var omkring 40 mia. kr. tilbage, som blev videregivet som arv i et skiftet bo til enten børn, ægtefælle eller andre, jf. figur III.3.

1) Selvom pensioner i udgangspunkt ikke kan videregives som arv, vil de i nogle tilfælde dog kunne videregives, hvorfor de 71 mia. kr. formentlig er et underkantskøn. Eksempelvis gælder det, at der i livrentepensionerne kan være indarbejdet, at der betales et engangsbeløb til efterlavede.

FIGUR III.3 DEKOMPONERING AF AFDØDES FORMUE

Personer, der gik bort i 2021, efterlod i alt omkring 91 mia. kr. Heraf antages de afdødes børn at arve ca. 25 mia. kr.

Anm.: Figuren viser udledningen af den skønnede arv modtaget af afdødes børn. Den første søjle viser den samlede nettoformue for personer, der døde i 2021, og hvor stor en andel der udgøres af pensioner, som ikke kan videreføres som arv. Den anden søjle viser det potentielle bo, som afdøde kan videreføre, samt den del, der videreføres direkte til ægtefæller i et uskiftet bo. Den tredje søjle viser den resterende formue, hvor boet er skiftet, samt hvor stor en andel der betales i en beregnet boafgift. Desuden fratrækkes 50.000 kr. fra hvert bo som et skøn for bisættelses- og skifteomkostninger. Fjerde søjle viser den tilbageværende formue, hvoraf en del formue tilfalder andre end børn og ægtefæller. Den sidste søjle viser det resulterende skøn for arv modtaget af børn og ægtefæller, samt hvor stor en andel de hver skønnes at modtage.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Af de 40 mia. kr. antages de 25 mia. kr. at blive givet til børn af afdøde

Afdøde vil i nogle tilfælde hverken efterlade sig ægtefælle eller børn. Ud af den samlede formue, som videregives som arv i et skiftet bo på 40 mia. kr., skønnes lidt mere end 10 mia. kr. at tilfalde andre end ægtefæller og børn.² Ud af de resterende 30 mia. kr. skønnes 25 mia. kr. at tilfalde børn til afdøde, mens ægtefæller skønnes at modtage 5 mia. kr. Såfremt afdøde ikke har efterladt sig et testamente, dikterer arveloven, hvordan boet skal fordeles. Da det ikke observeres, hvorvidt afdøde har efterladt et testamente, tager opgørelsen i stedet udgangspunkt i default-reglerne i arveloven.

2) Dette beløb kan være kunstigt højt, da der er mangelfulde forældre-børn-koblinger for personer født før 1960 og ikke eksisterende koblinger for børn født før 1950.

Afdødes formue kan både være højere og lavere end opgjort

Der er forskellige fejlkilder forbundet med de anvendte forudsætninger i beregning af formuen og i sidste ende opgørelsen af arven, som anvendes i kapitlets analyser. Fejkilderne trækker i forskellige retninger. På den ene side indgår værdien af indbo og kontanter ikke i opgørelsen af den formue, som afdøde efterlader. Samtidig vil en del af afdødes livrente- og tjenestemandspension kunne videreføres, hvilket ikke er medregnet i det potentielle bo. Dette trækker i retning af, at det samlede potentielle bo undervurderes. På den anden side kan afdøde forbruge af formuen i dødsåret. I baggrundsnotatet findes en detaljeret oversigt over fejlkilderne forbundet med opgørelsen af arv.

Imputeret skattebetaling svarer omtrent til det faktiske provenu

I ovennævnte opgørelse af arven i 2021 skønnes boafgiften til 6,1 mia. kr. Til sammenligning udgjorde det faktiske provenu fra bo- og gaveafgiften i 2021 6,7 mia. kr. Skatteministeriet vurderer, at det strukturelle provenu fra gaver alene udgør omkring ½ mia. kr., jf. Skatteministeriet (2021). Tages der højde herfor, rammer den imputerede bobeskatning således meget tæt på det faktiske provenu.

Størrelsen af dødsboskat kan ikke identificeres

Provenuet fra dødsboskatten udgjorde i 2021 knap 2 mia. kr. Der tages ikke højde for dødsboskatten i opgørelsen af arven på individniveau af to grunde. Dels fordi der tages udgangspunkt i formuen året før, så indtjening i dødsåret ikke indgår i definitionen af arven. Dels fordi det ikke er muligt at identificere, hvor stor dødsboskatten vil være for det enkelte bo.

III.3

FORDELING AF ARV

Arv påvirker både indkomst- og formuefordeling

I dette afsnit beskrives, hvordan arv er fordelt i den efterfølgende generation. Arv kan både opfattes som en indkomststigning i arveåret og en formueoverførsel til den efterfølgende generation. Det er derfor relevant at beskrive, hvordan arv er fordelt i forhold til både arvingernes formue og indkomst. Dette afsnit belyser fordelingen af arv i forskellige dimensioner.

ARVINGER OPDELT PÅ ALDER OG GEOGRAFI

I analysen er fokus på børn, der mister deres sidste forælder

Beskrivelsen af arvens fordeling i dette afsnit og dens indvirkning på arbejdsudbuddet i afsnit III.5 fokuserer på børn, der arver. Når den gennemsnitlige arv og fordelingen af arv beskrives i dette afsnit, er der imidlertid fokus på de børn, der mister deres sidste forælder. Dette skyldes, at formuen ikke videregives til en overlevende ægtefælle, som det i overvejende grad er tilfældet, når den første forælder dør, og som reelt kan afspejle, at en del af de personer der mister en forælder og

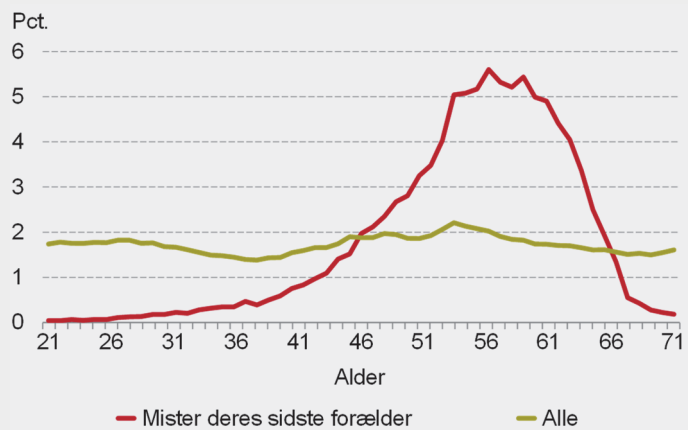
ingen arv modtager, senere vil modtage arv.³ Arveladningen i afsnittet er beregnet ud fra de anvendte beregningsforudsætninger, der er beskrevet i afsnit III.2.

Børnene har en gennemsnitsalder på 58 år, når den sidste forælder dør

Aldersprofilen hos arvingerne, der mister deres sidste forælder, adskiller sig markant fra den resterende del af befolkningen, jf. figur III.4. Størstedelen af arvingerne er mellem 45 og 70 år, når de modtager arv efter deres sidste forælder, og gennemsnitsalderen er 58 år.

FIGUR III.4 ALDERSFORDELING

Personer, der mister deres sidste forælder, er typisk mellem 45 og 70 år.

Anm.: Den røde kurve i figuren viser andelen af personer, der mister en forælder på et givet alderstrin. Den grønne linje viser andelen på et givet alderstrin for hele befolkningen mellem 21 og 75 år. Alderen er beregnet i 2022, som er det år, hvor personer, der mister deres sidste forælder året før, antages at modtage arv.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

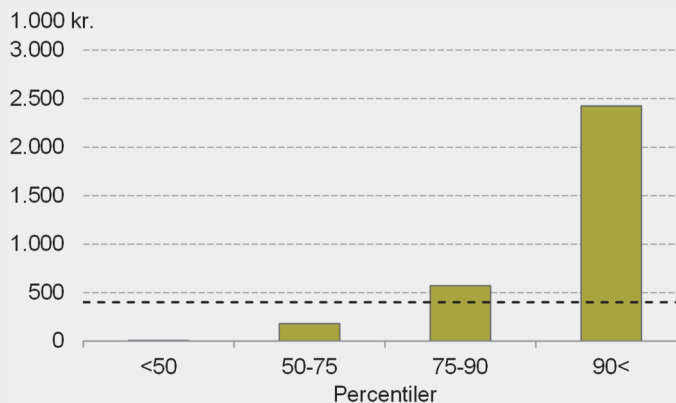
3) I nogle tilfælde vil længstlevende ægtefælle dog have giftet sig igen, hvorfor det vil være muligt, at boet vil kunne være uskiftet.

Den gennemsnitlige arv er på 400.000 kr.

Den gennemsnitlige arv for personer, der mister deres sidste forælder, er 400.000 kr., jf. figur III.5. Den gennemsnitlige arv for alle, der modtager en arv efter en af deres forældre, er knap 600.000 kr., jf. afsnit III.5. Det er værd at bemærke, at den gennemsnitlige arv for de personer, der modtager en arv, er markant højere end for de personer, der mister deres sidste forælder. Dette skyldes, at omkring 50 pct. af de personer, der mister deres sidste forælder, modtager en arv tæt på nul; omkring 40 pct. modtager slet ingen arv. Dette kan skyldes, at den afdøde ikke efterlader værdier, eller at den længstlevende forælder har giftet sig igen, og ægtefællen har overtaget formuen.⁴ Arven er i gennemsnit omkring 2,5 mio. kr. for de 10 pct. af arvingerne, der modtager den højeste arv.

FIGUR III.5 GENNEMSNITSARV

Gennemsnitsarven for personer, der mister deres sidste forælder, er omkring 400.000 kr.

Anm.: Den sorte stiplede linje viser den gennemsnitlige arv for gruppen, der mister deres sidste forælder i 2021. Søjlerne viser den gennemsnitlige arv på tværs af forskellige arvepercentiler. De 50 pct., der arver mindst, modtager således en gennemsnitsarv tæt på 7.000 kr., mens de 10 pct., der arver mest, modtager en gennemsnitsarv på omkring 2,5 mio. kr. Gennemsnitsarven er opgjort efter boafgift.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

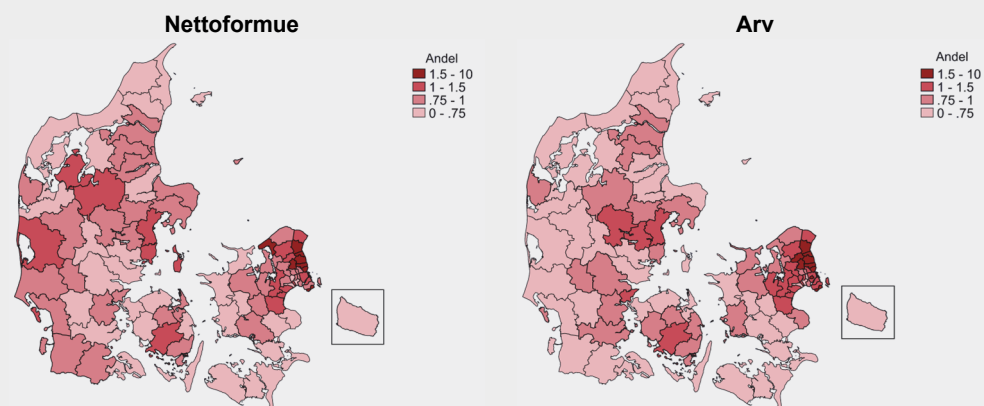
4) I sådanne tilfælde vil børnene arve senere. Omkring 1.000 ud af 45.000 børn, der mister deres sidste forælder, er tilknyttet et uskiftet bo.

Høje arveladninger er koncentreret omkring hovedstads-kommunerne

De høje arveladninger er koncentreret omkring kommunerne i hovedstadsområdet og de større danske byer, jf. figur III.6. Figuren viser den gennemsnitlige arv i en given kommune relativt til den gennemsnitlige arv i hele landet på 400.000 kr. Den gennemsnitlige arv i Hørsholm Kommune er således på 2.000.000 kr., hvilket er fem gange mere end landsgennemsnittet, mens en arving bosat i Struer Kommune i gennemsnit modtager en arv på 180.000 kr. svarende til knap 45 pct. af landsgennemsnittet. Den samme fordeling er vist for nettoformuerne, hvor de høje formuer er koncentreret omkring de kommuner, hvor de høje arveladninger også ses. Den geografiske fordeling af arven afspejler dermed den geografiske fordeling af befolkningens formuer i det hele taget.

FIGUR III.6 GEOGRAFISK FORDELING AF NETTOFORMUE OG ARV

De høje arveladninger er koncentreret omkring kommunerne i hovedstadsområdet, hvor også de store nettoformuer findes.

Anm.: Figuren viser hhv. nettoformue og arv relativt til den gennemsnitlige nettoformue og arv i Danmark. Dette er gjort for gruppen af personer, der mister deres sidste forælder.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

FORDELING AF FORMUE OG ARV

Absolutte forskelle mellem formuedeciler stiger som følge af arv, ...

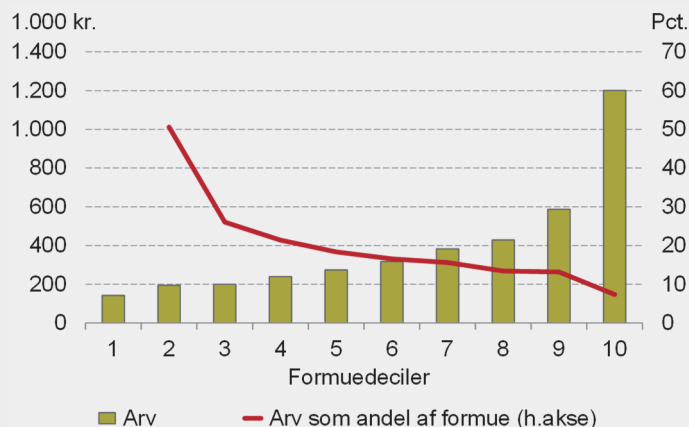
Personer med de højeste formuer modtager typisk også de højeste arveladninger, jf. figur III.7. For personer i den øverste formuedecil er den gennemsnitlige arv 1,2 mio. kr., mens den er under 200.000 kr. for personer i den laveste formuedecil. Det betyder, at den absolutte forskel mellem den laveste og højeste formuedecil vil stige som følge af arv.

... men relative forskelle mellem formuedeciler falder

Generelt falder arven som andel af nettoformuen over formuedecilerne. Dette tyder på, at de relative forskelle mellem formuedecilerne er blevet mindre på grund af arv. For den anden decil stiger nettoformuen med cirka 50 pct. som følge af arv, mens nettoformuen kun stiger med knap 8 pct. for den rigeste formuedecil som følge af arv.⁵

FIGUR III.7 ARV PÅ TVÆRS AF FORMUEDECILER

Arven er størst blandt de højeste formuedeciler, men udgør en relativt større del af de laveste formuedecilers formue.

Anm.: Både den gennemsnitlige arv og formuedecilerne er beregnet ud fra gruppen af personer, der mister deres sidste forælder. Formuedecilerne er beregnet på tværs af aldersgrupper. Søjlerne viser den gennemsnitlige arv for hver decil, mens linjen viser arven som andelen af den gennemsnitlige formue for hver decil. Denne er ikke beregnet for 1. formuedecil, da den gennemsnitlige formue her er negativ.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

5) 1. formuedecil har i gennemsnit negative nettoformuer, hvorfor der ikke kan regnes en andel her.

Ginikoefficienten måler ulighed

Det er muligt at kvantificere fordelingen af arv med en Ginikoefficient. Selvom Ginikoefficienter oftest anvendes til at måle indkomstuligheden, kan Ginikoefficienter også anvendes som et mål for ulighed i andre fordelinger som eksempelvis formuefordelingen. Det er dog vigtigt at bemærke, at der kan være visse udfordringer ved anvendelsen af Ginikoefficienten til at vurdere uligheden i formuefordelinger, da der kan forekomme negative formuer, hvilket påvirker fortolkningen af Ginikoefficienterne.⁶

GINIKOEFFICIENT

Ginikoefficienten er et hyppigt anvendt mål for ulighed. Ofte angives Ginikoefficienten som en procentsats og vil dermed ligge mellem 0 og 100. 0 svarer til en situation, hvor alle har præcis samme indkomst/formue, mens 100 svarer til en situation, hvor en enkelt person modtager al indkomsten/formuen i økonomien. Tallet angiver således, hvor stor afvigelsen er i forhold til en helt lige fordeling.

Ginikoefficienten anvendes ofte til at belyse uligheden i indkomstfordelingen, men kan også beskrive uligheden i andre fordelinger som eksempelvis formuefordelingen. Man skal dog være varsom med fortolkningen af Ginikoefficienten og ændringer i denne, når der findes negative nettoformuer, jf. OECD (2015).

Arv reducerer ulighed målt ved Ginikoefficienten for formue-fordelingen, ...

Ginikoefficienten beregnet på fordelingen af danskernes formue er 75,8 i 2022, jf. tabel III.1. Hvis der fratrækkes den arv, som personer har modtaget i 2022, stiger Ginikoefficienten imidlertid til 75,9. Arv reducerer altså formueuligheden målt ved Ginikoefficienten med omkring 0,1 pct.point. Dette skyldes, som vist i figur III.7, at selvom personer i de laveste formuedeciler modtager den mindste arv, udgør arven en relativt større del af deres formue. Det skal dog bemærkes, at effekterne på Ginikoefficienten er relativt små. Dette skyldes, at arven udgør en relativt beskedent del af de samlede nettoformuer.

6) Hvis man f.eks. øger alle positive nettoformuer med 10 pct. og lader de negative nettoformuer være uændrede, øges de absolutte formueforskelle. Ginikoefficienten reduceres derimod, fordi de negative nettoformuers andel af den samlede nettoformue bliver mindre. I dette tænkte eksempel vil mange nok mene, at uligheden forøges, men Ginikoefficienten viser altså, at den relative ulighed mindskes.

TABEL III.1 GINI BEREGNET PÅ FORMUER

Formueuligheden i 2022 målt med Ginikoefficienten vil være højere uden arv og lavere uden en boafgift.

	Alle
Gini	75,828
Gini uden arv	75,945
Gini uden boafgift	75,826

Anm.: Tabellen viser formueuligheden beregnet for personer mellem 18 og 75 år i 2022. Fordelingen beregnes for nettoformuerne i 2022, disse nettoformuer fratrukket den imputerede arveladning og til sidst et tje, hvor den imputerede boafgift fratrækkes. Se baggrundsnotatet for en nærmere beskrivelse af beregningen.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

... og boafgift øger den relative formueulighed

Udover effekten af arv på formuefordelingen er det også muligt at beregne konsekvenserne af boafgiften for uligheden. Det fremgår, at boafgiften øger formueuligheden, selvom ændringerne er små. Såfremt der ikke havde været nogen boafgift i 2022, ville Ginikoefficienten være 0,002 pct.point lavere.⁷

FORDELING AF INDKOMST OG ARV

Arv kan ses som en stigning i indkomst i et år

Modtagen arv kan ses både som en stigning i arvingens formue og som en del af arvingens indkomst. Arv indgår dog ikke i normale definitioner af f.eks. den disponible indkomst.

Livstidsindkomst vil være det relevante indkomstmål, ...

En problemstilling, der opstår, når arvs indflydelse på indkomstfordelingen analyseres, er, at sådanne beregninger typisk baseres på en persons indkomst i et enkelt år. En del af de personer, der ikke modtager arv i 2022, vil modtage arv senere, og nogle vil have modtaget arv tidligere end i 2022, hvilket kan resultere i en høj indkomst på et senere eller tidligere tidspunkt. Derfor vil det være mere retvisende at beskrive fordelingen af arv i forhold til personers livstidsindkomster.

7) Undlades de negative formuer fra opgørelsen, skifter effekten af boafgiften dog fortegn, jf. baggrundsnotat.

... men kan ikke beregnes med afsæt i danske arvedata

Det er dog ikke muligt at beregne de skønnede arveladninger på individniveau over en tilstrækkelig lang periode, hvorfor der tages udgangspunkt i et enkelt år. Problemstillingen om påvirkningen af et enkelt års indkomster i forhold til hele livsindkomsten er gængs i sådanne fordelingsberegninger. Samme problematik gælder eksempelvis, når der laves standardberegninger på fordelingsvirkningerne af overførsler som SU, hvor fordelingsvirkningen kan være markant forskellig, afhængigt af, om der ses på de studerendes øjeblikkelige års- eller deres livsindkomster. Effekten af arv på indkomstfordelingen må alt andet lige være større, end hvis der blev anvendt livstidsindkomster, da arv udgør en større del af en persons årlige indkomst end af denne persons livstidsindkomst.

Personer med høje indkomster modtager høje arveladninger, ...

Ligesom for formuefordelingen fremgår det, at personer med høje indkomster også i højere grad modtager en højere arv, jf. figur III.8. Personerne i den 10. indkomstdecil modtager en gennemsnitsarv på lidt mere end 900.000 kr., mens den gennemsnitlige arv for personer i den 1. indkomstdecil er omkring 350.000 kr. De absolutte forskelle over indkomstfordelingen er altså mindre end de forskelle, der fremgik af formuefordelingen, hvor gennemsnitsarven var seks gange højere i den 10. formuedecil end i den 1. formuedecil, jf. figur III.7.

... og indkomstfordeling bliver mere ulige som følge af arv

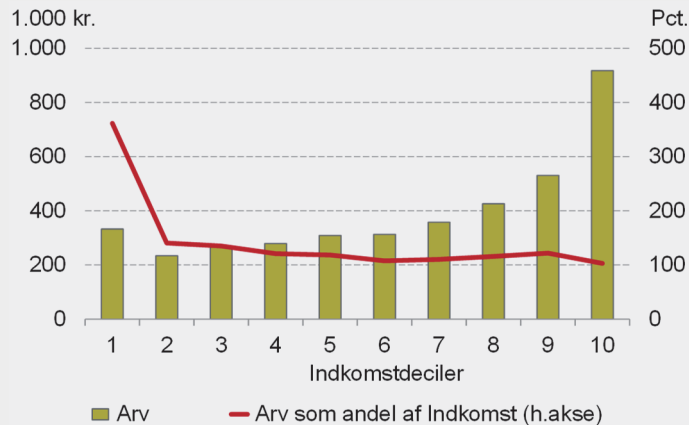
Ginikoefficienten beregnet på den disponible indkomst stiger som følge af arv i 2022, jf. tabel III.2. Ginikoefficienten er således 29,8, når den beregnes på den ækvivalerede disponible indkomst. Når den beregnede arv tilføjes til den ækvivalerede disponible indkomst, stiger Ginikoefficienten med 0,9 pct.point. Ændringen i Ginikoefficienten som følge af arv er både større og har et andet fortegn for indkomstfordelingen end for formuefordelingen. Dette skyldes dels, at formuerne er større end indkomsterne, og dels, at indkomsterne er mere ligeligt fordelt end formuerne.

Den forventede indkomstforskel er 5.000 kr. højere medregnet arv

Ginikoefficienten kan fortolkes som halvdelen af den forventede indkomstforskel (relativt til gennemsnitsindkomsten) mellem to tilfældigt valgte personer i befolkningen, jf. Atkinson (1975). Den gennemsnitlige ækvivalerede disponible indkomst i 2022 er 305.000 kr., og her betyder en Ginikoefficient på 29,8 pct., at den forventede indkomstforskel for to tilfældige personer i befolkningen vil være 182.000 kr. Medregnes arv i indkomstdefinitionen, vil den forventede indkomstforskel imidlertid være 187.000 kr., altså omkring 5.000 kr. højere.

FIGUR III.8 ARV PÅ TVÆRS AF INDKOMSTDECILER

Arv er størst blandt de højeste indkomstdeciler, men udgør en relativt større del af de laveste indkomstdecilers indkomster.

Anm.: Både den gennemsnitlige arv og indkomstdecilerne er beregnet ud fra gruppen af personer, der mister deres sidste forælder. Den årlige indkomst er defineret som en persons disponible indkomst, hvilket vil sige indkomsten efter skat og renteudgifter tillagt beregnet lejeværdi af egen bolig. Decilerne er beregnet på tværs af aldersgrupper. Søjlerner viser den gennemsnitlige arv for hver decil, mens linjen viser arven som andelen af den gennemsnitlige indkomst for hver decil.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Stigning i ulighed skyldes stigning indenfor indkomstdeciler

At arv øger den relative indkomstulighed kan virke kontraintuitivt ud fra figur III.8, hvor det fremgår, at personer med de laveste indkomster modtager en arv, der er relativt set større sammenlignet med deres indkomst end personer i de højeste deciler. Grunden til, at dette netop er tilfældet, skyldes, at personer skifter indkomstdeciler som følge af arven og f.eks. kan hoppe fra en lav decil inden modtaget arv til en høj decil efter. Derudover er det kun en lille andel af personer, der modtager arv det enkelte år, og arven udgør en stor del af disse personers indkomst.

Boafgift reducerer indkomstulighed

På samme måde som for formueuligheden er det muligt at undersøge effekten af boafgiften på indkomstfordelingen. Tabel III.2 viser, at boafgiften virker ulighedsreducerende, når Ginikoefficienten beregnes på indkomstfordelingen. Ginikoefficienten falder med lidt mere end 0,1 pct.point som følge af boafgiften.

TABEL III.2 GINI PÅ INDKOMSTER

Indkomstuligheden i 2022 målt med Ginikoefficienten stiger som følge af arv.

	Alle
Gini	30,81
Gini uden arv	30,07
Gini uden boafgift	30,95

Anm.: Tabellen viser indkomstuligheden beregnet for alle personer i 2022. Fordelingen beregnes for den ækvivalerede disponible indkomst i 2022 samt disponibel indkomst fratrukket den imputerede arveladning og disponibel indkomst fratrukket den beregnede boafgift. Arveladningen og boafgiften ækvivaleres ligesom den disponible indkomst. Se baggrundsnotatet for en nærmere beskrivelse af beregningen.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

ANDRE EMPIRISKE UNDERSØGELSER**Arv forøger absolutte formueforskelle,...**

Fordelingen af arv er tidligere blevet belyst på danske data ved brug af imputeret arv af eksempelvis Boserup mfl. (2016) og Finansministeriet (2021). Finansministeriets *Ulighedsredegørelse 2021* beskriver arvens betydning for såvel formue- som indkomstfordeling. De finder, at arven i kroner er størst blandt de øverste deciler i formuefordelingen, men at arv udgør en større andel af nettoformuen for personer i de nederste deciler, hvilket forklares med, at nettoformuerne er enten negative eller meget små i den nedre del af formuefordelingen. Da arven i kroner relativt til den samlede nettoformue er meget begrænset, er de samlede fordelingsmæssige konsekvenser dog beskedne. Boserup mfl. (2016) kigger på ændringer i 45-50-årige arvingers formue i danske registerdata og finder ligeledes, at arv forøger de absolutte formueforskelle.

... men mindsker relative formueforskelle

Boserup mfl. (2016) finder dog også, at arv formindsker de relative formueforskelle. Således bemærker de, at medianformuen forøges med mere end 90 pct. som følge af arv, mens 99 pct.-percentilen kun stiger med 17 pct. Også andre deskriptive mål peger i samme retning hos dem. De ovenstående studier beskriver dog ikke effekten på Ginikoefficienten.

Udenlandske undersøgelser finder lignende resultater

Derudover findes en række udenlandske undersøgelser, som undersøger arvs betydning for formuefordelingen. Elinder mfl. (2018) anvender svenske registerdata. De finder, at arv forøger de absolutte formueforskelle, men mindsker de relative formueforskelle. Bönke mfl. (2017) anvender spørgeskemadata for flere europæiske lande og finder samme generelle resultater. Nolan mfl. (2021) anvender spørgeskemadata fra otte forskellige lande til at undersøge, hvad arv betyder for formueuligheden. De finder, at fortegnet skifter mellem lande. I deres analyse finder de, at arv formindsker formueuligheden i Storbritannien, Tyskland og USA, men forøger den i Frankrig, Italien og Spanien.

III.4

TEORI OM ARV OG ARBEJDSUDBUD

Økonomisk teori om sammenhængen mellem arv og arbejdsudbud

I dette afsnit beskrives den principielle sammenhæng mellem arv og arbejdsudbud, som den kan betragtes ud fra økonomisk teori. I det efterfølgende afsnit III.5 nævnes forskellige empiriske analyser af denne sammenhæng.

EFFEKTER PÅ ADFÆRD HOS ARVINGER

Modtagen arv formindsker opsparing og arbejdsudbud hos arvinger

Modtagelse af arv kan påvirke adfærden hos arvingerne på forskellig vis. At modtage arv – eller blot udsigten til at modtage den – må forventes at reducere arvingens eget motiv til dels at spare op, dels at arbejde. Begge dele er resultatet af en såkaldt indkomsteffekt: Den forøgelse af forbrugsmulighederne, som arven isoleret set medfører hos arvingen, vil alt andet lige trække i retning af et højere forbrug af dels almindelige forbrugsgoder (hvilket medfører en tendens til lavere opsparing ud af arvingens egen erhvervsindkomst) og dels fritid (hvilket medfører et lavere arbejdsudbud). En række udenlandske empiriske undersøgelser har således demonstreret, at modtagelsen af arv reducerer arvingernes arbejdsudbud, jf. Elinder mfl. (2012), Kopczuk (2013), Bø mfl. (2019) og afsnit III.5.

Arv kan også påvirke produktivitet og branchevalg ...

Reduktionen i arbejdsudbuddet hos arvingen kan både tænkes at finde sted i form af et lavere timetal eller i form af, at arvingen helt forlader arbejdsmarkedet, eksempelvis ved en tidligere tilbagetrækning til pension, end det ellers ville have været tilfældet. De to reaktioner er kendt som henholdsvis en reaktion på den intensive margin (timetal) og den ekstensive margin (deltagelse på arbejdsmarkedet eller ej). Der kan også tænkes at være en produktivitetseffekt i form af, at arvingen ændrer sin arbejdsindsats. Det kan eksempelvis være, at udsigten til at modtage en betydelig arv motiverer arvingen til at vælge et økonomisk mindre givtigt, men personligt mere tilfredsstillende arbejde.

... samt valget om at blive selvstændig

(Udsigten til) arv kan også påvirke tilskyndelsen til at vælge en levevej som selvstændig, der typisk indebærer en større risiko end tilværelsen som lønmodtager. Hvis likviditetsproblemer er en hæmsko for at rejse kapital til at starte egen virksomhed, kan det ligeledes tænkes, at en likvid tilførsel i form af arv kan lette en opstart, der ikke ellers ville være blevet realiseret, jf. Ling (2022). Andersen og Nielsen (2012) undersøger denne effekt og specielt, hvordan selvstændige, som starter en virksomhed efter at have modtaget en uventet arv, klarer sig i forhold til andre sammenlignelige selvstændige. De finder, at arvinger, der anvender deres arv til at blive selvstændige, i gennemsnit opnår lavere profitter og i højere grad går konkurs end lignende selvstændige.

Udsigt til arv kan medføre forventningseffekter

Som de to sidste eksempler antyder, kan der godt tænkes at være en effekt af at modtage arv, inden selve arven finder sted. En rationel aktør vil tage sandsynligheden for at modtage fremtidig arv og dennes forventede værdi med i betragtning, når vedkommende træffer økonomiske beslutninger. Omvendt kan likviditetsbegrænsninger medføre, at det ikke er muligt eller ønskeligt at reagere kraftigt, inden arven rent faktisk materialiserer sig. Det samme vil være tilfældet, hvis der er usikkerhed om timingen og den faktiske størrelse af den faktisk modtagne fremtidige arv, hvilket der typisk vil være, og den potentielle arving samtidig er risikoavers.

Arveskattens betydning for arbejdsudbuddet

Eftersom modtagelsen af arv kan forventes at påvirke arvingens adfærd, vil beskatning af denne arv, som reducerer dens størrelse, tilsvarende påvirke adfærden, men i modsat retning.

Set fra arvingens synspunkt påvirker skat opsparing og arbejdsudbud, ...

Da modtagelsen af arv kan tænkes at reducere arvingens eget opsparingsincitament, jf. ovenfor, kan en højere beskatning af arv af samme årsag formodes at forøge opsparingen hos arvingerne. Beskatning af arv vil tilsvarende naturligt trække i retning af at forøge arbejdsudbuddet hos arvingerne, jf. Kindermann mfl. (2020). Hvis provenuet fra arveskatten anvendes til at tilgodese befolkningens forbrugsmuligheder

på anden vis, kan disse udgifter dog – på linje med virkningen af provenuet fra andre former for beskatning – også tænkes at medføre indkomsteffekter.

... men forvrider ikke

At skatten påvirker modtagerens adfærd, er dog ikke ensbetydende med, at skatten medfører en forvridding, som det ellers typisk er tilfældet for de fleste former for beskatning. Det skyldes, at skatten ikke påvirker de relative priser, som er relevante for arvingen. Så længe man udelukkende betragter virkningen af arven set fra arvingens side, er der derfor ingen forvridende effekt af beskatningen. Den vil svare til effekten af en kopskat (en såkaldt lumpsumskat), som netop er kendetegnet ved, at den ikke medfører noget samfundsøkonomisk dødvægtstab.

EFFEKTER PÅ ADFÆRD HOS ARVELADERE

Beskatning af arv kan påvirke størrelsen af arven

Beskatningen af arv kan imidlertid også tænkes at have en indirekte effekt på arvingers arbejdsudbud ved at påvirke størrelsen af den arv, som bliver leveret videre i første omgang. Det vil være tilfældet, hvis arveskatten påvirker opsparingsadfærden hos arvelader. Hvorvidt der er sådan en effekt, vil imidlertid afhænge af, hvad årsagen er til, at der bliver efterladt arv. Som tidligere beskrevet i *Dansk Økonomi, forår 2019* har økonomer identificeret i hvert fald fem forskellige årsager til, at personer efterlader sig positiv formue ved dødstidspunktet. Empiriske undersøgelser, der har forsøgt at fastslå de enkelte arvemotivers vigtighed, har generelt konkluderet, at der ikke er et enkelt dominerende motiv. Snarere spiller alle de nævnte motiver en rolle i et vist omfang, jf. eksempelvis Kopczuk (2013):

- Et altruistisk arvemotiv, hvor hensigten med arveladningen er at forøge arvingernes nytte ved at forøge deres forbrugsmuligheder
- Arv som betaling i et strategisk spil mellem forældre og børn, hvor forventningen om at arve er en form for betaling for praktisk hjælp og opmærksomhed fra børnene
- Et egoistisk arvemotiv, hvor personer planlægger at efterlade arv som følge af sociale normer, eller fordi de får nytte af at signalere, at de er uselviske – men hvor den gavn, som arvingerne reelt får, er underordnet
- Utilsigtet arv som følge af, at man for en sikkerheds skyld sparer rigeligt op til sin alderdom: Usikkerhed om, hvornår man dør, vil i mangel af gode forsikringsmuligheder gøre, at det kan

være fornuftigt at spare mere op, end man forventer at forbruge i levende live. I samme retning trækker kapitalmarkedsimperfektioner og regulering, som eksempelvis forhindrer ældre boligejere i at kunne nedspare til eget forbrug ved belåning af egen bolig

- For personer med meget store formuer sker opsparingen formentlig ikke med henblik på at forøge hverken eget eller arvingernes forbrug, men snarere fordi formuen i sig selv giver nytte, eksempelvis fordi den giver magt og prestige eller et udslag af udviklingen af en stor og succesfuld virksomhed.

Skattens påvirkning af opsparing afhænger af arvemotiv

I de første to punkter nævnt ovenfor er det værdien af arven efter skat, som er relevant for arveladerens beslutning om at spare op, og derfor må beskatning af arven formodes at påvirke opsparingsadfærden hos arveladeren. Omvendt må arvebeskatning formodes ikke at påvirke adfærden hos arvelader i de sidste to punkter ovenfor, hvor der er tale om, at den pågældende arv er utilsigtet og altså ikke skyldes noget egentligt arvemotiv. I tilfældet med et egoistisk arvemotiv (det midterste punkt ovenfor) er det uklart, om beskatningen vil påvirke opsparingsadfærden. Man kan både forestille sig, at det er arvens størrelse før og efter skat, der er afgørende for arvelader, jf. Cremer (2010).

Skat på arv forvrider mindre end anden kapitalbeskatning

Som nævnt ovenfor peger undersøgelser på, at virkelighedens arveladning er en blanding af alle de nævnte motiver. Det er derfor sandsynligt, at arvebeskatning forvrider opsparingsadfærden, men i mindre omfang end almindelig kapitalbeskatning, jf. OECD (2018) og *Dansk Økonomi, forår 2019*.

Afledt effekt via arveladers opsparing kan forstærke direkte arbejdsudbudseffekt

Konklusionen af det ovenstående er, at en stigning i beskatningen af arv i gennemsnit kan tænkes at påvirke arvens størrelse før skat. Principielt er der modsatrettede indkomst- og substitutionseffekter, som teoretisk kan føre til både en større og mindre arveladning før skat. Normalt formodes, at substitutionseffekten vil dominere, så arvebeskatning fører til, at arven før skat mindskes. Dette vil principielt have en selvstændig afledt effekt i form af at forøge arvingernes arbejdsudbud yderligere, fordi deres indkomst fra arv yderligere mindskes.

Hypotetisk set også mulig effekt på arveladers arbejdsudbud

Hypotetisk set kunne man derudover forestille sig, at beskatning af arv kan tænkes at forvrider arveladers eget arbejdsudbud. Det vil være tilfældet, hvis arvelader har et arvemotiv, som stimulerer ham til at arbejde for at kunne efterlade arv til sine arvinger efter sin egen død, og indser, at arvebeskatningen påvirker, hvor meget han får ud af denne måde at anvende sin tid på. Igen kan der principielt både tænkes at

være indkomst- og substitutionseffekter på færde for denne arbejdsudbudsbeslutning. Der kendes dog ingen undersøgelser af, om en sådan hypotetisk sammenhæng, der kræver en meget fremadskuende betragtning i en problemstilling, der er præget af usikkerhed i mange dimensioner, kan tænkes at have nogen kvantitativt målbar betydning.

III.5

ARBEJDSUDBUDSEFFEKTER AF ARV

Afsnittet estimerer arbejdsudbudseffekter af arv i Danmark

Afsnittet undersøger virkningerne for arbejdsudbuddet hos børn, som modtager en arv af deres afdøde forældre. Modtager man som arving et beløb fra sine forældres bo, forbedrer det arvingens økonomiske situation. Denne ændring kan blandt andet tænkes at medføre et øget fritidsforbrug, dvs. et lavere arbejdsudbud hos arvingen. Dette er en såkaldt indkomsteffekt. I afsnittet foretages en empirisk analyse af, om der kan efterspores sådan en effekt hos børn af afdøde, der har efterladt sig en formue af en vis størrelse.

Indhold i afsnittet

Først gennemgås analysedesignet, som anvendes til at estimere effekter af arv på arbejdsudbuddet ved brug af danske registerdata. Efterfølgende præsenteres resultaterne. Til sidst gennemgås tidligere empiriske undersøgelser af indkomsteffekter af arv, og resultaterne heri sammenholdes med resultaterne fundet i dette kapitel.

METODE OG DATA

Analysen afgrænses til arv modtaget i perioden 2015-21

Den opgjorte arv, beregnet i afsnit III.2, anvendes i analysen. Analysen afgrænses til børn, der modtager en positiv arv fra deres forældre, da opgørelsen af arv for børn vurderes mere sikker end opgørelsen for andre pårørende, og børn ofte er i den erhvervsaktive alder, når arven modtages. I analysen anvendes data for arv for perioden 2015-21, hvor det er muligt at beregne arv på individniveau. Opgørelsen af arv kobles til andre individdata.

Ideelt opgøres effekt som forskel mellem at modtage arv og ikke modtage arv for de samme personer

Ideelt set opgøres effekterne af arv ved at sammenligne arvingers lønindkomst, beskæftigelse og arbejdstid efter modtagelsen af arv med personernes lønindkomst, beskæftigelse og arbejdstid i samme tidsperiode, såfremt de ikke havde modtaget arv. Det er imidlertid ikke muligt at observere, hvordan en arvinges lønindkomst, beskæftigelse og arbejdstid ville have udviklet sig i en situation, hvor denne ikke havde modtaget arv.

I analysen anvendes senere arvinger som kontrolgruppe

I stedet sammenlignes udviklingen for arvinger med tilsvarende personer, der modtager arv nogle få år senere. Den primære antagelse i den anvendte metode er, at tidspunktet for arvemodtagelse er relativt tilfældigt, når der tages højde for relevante baggrundskarakteristika såsom fødselsår. Personer, der arver nogle få år senere, antages derfor at udgøre en sammenlignelig gruppe til arvingerne. For en mere detaljeret beskrivelse af analysedesignet henvises til baggrundsnotatet.

Effekt vurderes at være et underkantskøn, da arbejdsudbud kan reduceres, før arven modtages

De beregnede effekter af at modtage arv vurderes at være et underkantskøn, da der ikke estimeres effekter, før arven modtages, såkaldte forventningseffekter, som i nogle tilfælde kan være indtrådt mange år i forvejen. Eksempelvis kan man forestille sig, at forventningen om en stor fremtidig arv kan have indflydelse på de uddannelses- og beskæftigelsesvalg, som træffes, mange år før arven modtages. Arvingernes arbejdsudbud kan også blive påvirket negativt, før de modtager arven, hvis de eksempelvis varetager pasningen af det syge familiemedlem, jf. eksempelvis Løken mfl. (2014), Leigh (2010) og Schmitz og Westphal (2017). Desuden kan der være effekter på arvingens ægtefælle, jf. eksempelvis Cesarini mfl. (2017).⁸

HOVEDRESULTATER FRA ANALYSEN

Effekt på arbejdstid, beskæftigelse og produktivitet

Effekten på arvingers lønindkomst af at modtage en arv kan ske igennem tre forskellige kanaler. Først og fremmest kan arvinger nedjustere deres arbejdstid (intensive margin). For det andet har de mulighed for at forlade arbejdsmarkedet (ekstensive margin). Til sidst kan arvingerne skifte til andre job, som giver dem større nytte, men som er forbundet med en anden produktivitet og dermed en anden løn (produktivitetseffekt). I dette afsnit gennemgås først effekterne på den samlede lønindkomst, som fanger alle tre effekter. Dernæst gennemgås effekterne på de to første kanaler, som går gennem arbejdsudbuddet. Afsnittet fokuserer på effekten på arbejdstimer og beskæftigelse. I baggrundsnotatet er effekten på timelønnen som følge af modtaget arv dog også undersøgt.⁹

8) I et studie af lotterigevinsters effekt på arbejdsudbuddet finder Cesarini mfl. (2017), at der er effekter ikke blot på lotterivindernes arbejdsudbud, men også på deres ægtefæller og partneres arbejdsudbud. I baggrundsnotatet er lavet beregninger på arvingernes ægtefælles arbejdsudbud, og der findes ingen signifikant effekt.

9) Effekten af arv på timelønnen er generelt negativ, omend denne ikke er signifikant.

Effekter på lønindkomst

Arvingers lønindkomst reduceres som følge af arv ...

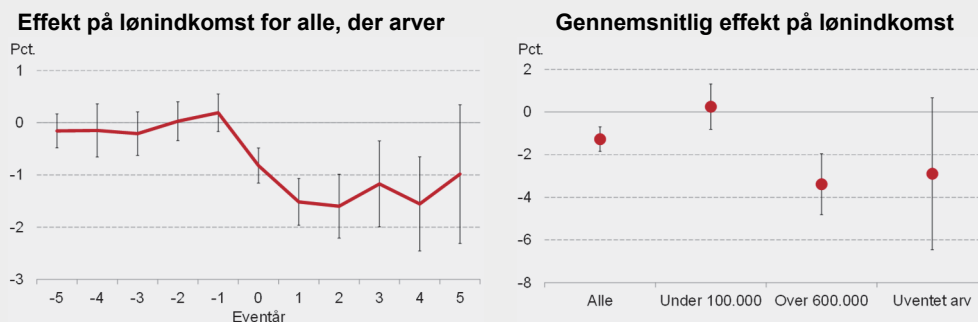
Analysen viser, at arvingernes lønindkomst falder med 1-2 pct. umiddelbart efter, at de modtager arv, og at effekten er nogenlunde konstant de efterfølgende fem år, jf. figur III.9 til venstre. Effekten de efterfølgende år svarer til et gennemsnitligt fald i lønindkomsten på omkring 1½ pct. af arvingernes årlige lønindkomst.¹⁰

... og størst effekt ved arv over 600.000 kr.

Der ses ingen effekter på lønindkomsten, når personer arver under 100.000 kr., mens reduktionen i lønnen for personer, der modtager en arv over 600.000 kr., er lidt mere end 3 pct., jf. figur III.9 til højre. Hvorvidt og hvor meget arvinger justerer deres arbejdsudbud, afhænger altså af størrelsen på den modtagne arv.

FIGUR III.9 EFFEKT AF ARV PÅ LØNINDKOMST

Den årlige lønindkomst falder med gennemsnitligt 1½ pct. for alle, der modtager arv. Effekten er større og lidt mere end 3 pct. for de arvinger, der modtager en arv over 600.000 kr.

Anm.: Den horisontale akse på figuren til venstre indikerer året relativt til året, hvor en person modtager arv (år 0). Den vertikale akse viser ændringen i lønindkomst i pct. som følge af at modtage arv i år 0. De sorte streger er 95 pct. konfidensintervaller. Figuren til højre viser den gennemsnitlige effekt på lønindkomsten for alle, der arver, personer, der arver under 100.000 kr., personer, der arver over 600.000 kr. og alle, der modtager uventet arv. Den gennemsnitlige effekt er beregnet som et gennemsnit af effekterne fra eventår 0 til 5. Se baggrundsnotatet for yderligere detaljer. Desuden er der vist 95 pct. konfidensintervaller.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Effekter, før arven modtages

Som udgangspunkt anvendes personer, der arver på et tidspunkt i perioden 2015-21 som analysepopulation. Identifikation afhænger derfor

¹⁰) Arvingerne modtager i gennemsnit en arv på ca. 600.000 kr. i (2024-priser) efter skat.

af, at de ikke kan forudsige, hvornår de præcist modtager arv og dermed den præcise størrelse af denne. Nogle arvinger vil imidlertid have en forventning om at modtage arv i denne periode – eksempelvis hvis deres forældre er meget formuende og er syge. Der foretages derfor også en analyse, hvor der fokuseres på arv, der modtages efter dødsfald, hvor dødsfaldet kan defineres som uventet, jf. Andersen mfl. (2011) og Druedahl og Martinello (2022).¹¹

Effekter omkring dobbelt så store for uventet arv

Lønindkomsten reduceres med 2,7 pct. for de personer, som modtager en uventet arv, hvilket er næsten dobbelt så store effekter som den gennemsnitlige effekt på 1,5 pct. Størrelsen på arven for personer, der modtager uventet arv, er omtrent af samme størrelse som personer, der ellers modtager arv. De større effekter kan afspejle flere ting. Dels kan det skyldes, at personer, der mister en forælder uventet, mindsker deres arbejdsmarkedstilknytning mere end personer, hvor dødsfaldet ikke var uventet, grundet sorg.¹² Dels kan det være tegn på forventningseffekter, da arvingerne til en uventet arv ikke har justeret arbejdsudbuddet, før arven modtages. Dog er der ret stor usikkerhed forbundet med estimaterne, og disse er ikke signifikante, hvilket skyldes, at det kun er ganske få personer, der modtager uventet arv hvert år.

Effekter på beskæftigelse og arbejdstid

Effekt på både beskæftigelsesfrekvens og arbejdstimer

Som nævnt ovenfor kan effekten på lønindkomsten afspejle, at arvingerne justerer deres arbejdstid, at de helt vælger at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet samt et fald i deres timeløn. I det følgende ses nærmere på de to første kanaler, da disse fanger effekten af arv på arbejdsudbuddet.

Beskæftigelsesfrekvensen falder med ½ pct., ...

Effekten på lønindkomst kan skyldes, at arvinger anvender deres arv til at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet. Analysen finder, at effekten af arv på beskæftigelsesfrekvensen er størst fem år efter, at arven er modtaget, jf. figur III.10 til venstre. Arvinger reagerer altså på beskæftigelsesfrekvensen flere år efter, at arven er modtaget. I gennemsnit falder beskæftigelsen med ½ pct. for personer, der arver, mens den falder med knap 2 pct. for personer, der arver over 600.000 kr., jf. figur III.10 til højre. Ligesom med lønindkomsten ses der ikke effekter for personer, der modtager arv under 100.000 kr.

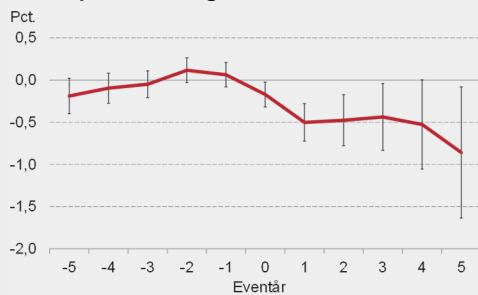
11) Dødsårsager, der klassificeres som uventede, følger WHO's definition heraf.

12) Der ses en gennemsnitlig effekt på knap 2 pct. for personer, der modtager en arv under 100.000 kr., omend denne i endnu højere grad er insignifikant. For personer, der modtager en arv over 600.000 kr., er effekten 6 pct. (også dette estimat er insignifikant).

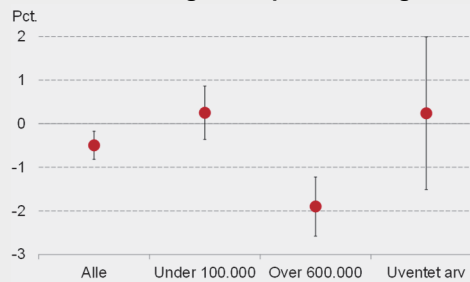
FIGUR III.10 EFFEKT AF ARV PÅ BESKÆFTIGELSE

Beskæftigelsesfrekvensen falder i gennemsnit med $\frac{1}{2}$ pct. for alle, der modtager arv. For personer, der modtager en arv over 600.000 kr., er effekten imidlertid højere og omkring 2 pct.

Effekt på beskæftigelse for alle, der arver

Gennemsnitlig effekt på beskæftigelse

Anm.: Den horisontale akse på figuren til venstre indikerer året relativt til året, hvor en person modtager arv (år 0). Den vertikale akse viser ændringen i beskæftigelsesfrekvensen i pct. som følge af at modtage arv i år 0. De sorte streger er 95 pct. konfidensintervaller. Figuren til højre viser den gennemsnitlige effekt på beskæftigelsesfrekvensen for alle, der arver, personer, der arver under 100.000 kr., personer, der arver over 600.000 kr. og alle, der modtager uventet arv. Den gennemsnitlige effekt er beregnet som et gennemsnit af effekterne fra eventår 0 til 5. Se baggrundsnotatet for yderligere detaljer. Desuden er der vist 95 pct. konfidensintervaller.

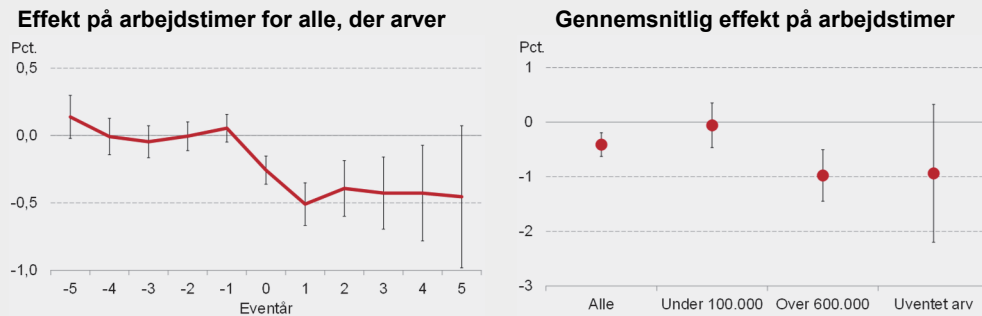
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

... mens de årlige arbejdstimer også falder knap $\frac{1}{2}$ pct.

Udover at forlade beskæftigelse kan arvinger gå ned i arbejdstid og samtidig opretholde deres forbrugsniveau. Her er effekten dog ikke stigende over år, men størst lige efter, at arven er modtaget. Antallet af arbejdstimer reduceres med $\frac{1}{2}$ pct. årligt for personer, der er i beskæftigelse alle år, jf. figur III.11 til venstre. For personer der modtager en arv over 600.000 kr., er effekten imidlertid på 1 pct., jf. figur III.11 til højre. Den procentvise nedgang i arbejdstid er altså omtrent lige så stor som effekten på beskæftigelsesfrekvensen for alle, der modtager arv. For personer, der modtager en arv over 600.000 kr., er effekten dog større på beskæftigelsesfrekvensen end på antallet af arbejdstimer.

FIGUR III.11 EFFEKT AF ARV PÅ ARBEJDSTIMER

Det årlige antal arbejdede timer falder i gennemsnit med ½ pct. for alle, der modtager arv.

Anm.: Den horisontale akse på figuren til venstre indikerer året relativt til året, hvor en person modtager arv (år 0). Den vertikale akse viser ændringen i de årlige arbejdstimer i pct. som følge af at modtage arv i år 0. De sorte streger er 95 pct. konfidensintervaller. Figuren til højre viser den gennemsnitlige effekt på de årlige arbejdstimer for alle, der arver, personer, der arver under 100.000 kr., personer, der arver over 600.000 kr. og alle, der modtager uventet arv. Den gennemsnitlige effekt er beregnet som et gennemsnit af effekterne fra eventår 0 til 5. Se baggrundsnotatet for yderligere detaljer. Desuden er der vist 95 pct. konfidensintervaller.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Effekter på tværs af aldersgrupper og køn

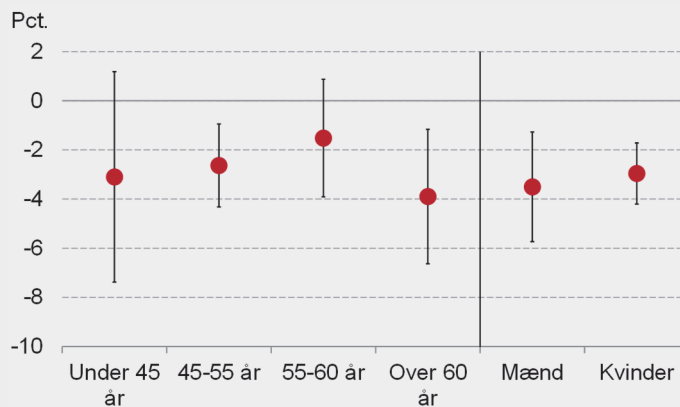
Små forskelle på tværs af grupper

Faktorer som eksempelvis alder og køn kan tænkes at have betydning for, hvor meget den enkelte dansker reagerer på modtaget arv. Eksempelvis kan det tænkes, at personer tæt på pensionsalderen vil anvende arven til en tidligere tilbagetrækning. Når effekten opgøres for den samlede lønindkomst, ses der generelt ikke særligt store forskelle på tværs af aldersgrupperne. Dog er der tegn på, at arvingerne over 60 år er de personer, der reagerer kraftigst på at modtage en arv over 600.000 kr., jf. figur III.12. Generelt er forskellene på tværs af alder og køn begrænsede.¹³

13) Effekterne er dog insignifikante, og der er større usikkerhed for personer under 45 år, hvilket skyldes, at der ikke er så mange personer, der arver i denne gruppe.

FIGUR III.12 EFFEKT AF ARV OVER 600.000 KR. PÅ LØNINDKOMST

Der er omtrent samme effekt på lønindkomst på tværs af køn og aldersgrupper.

Anm.: Den gennemsnitlige effekt er beregnet som beskrevet i baggrundsnotatet. Figuren viser effekten for forskellige subgrupper af populationen. De sorte streger er 95 pct. konfidensintervaller. Resultaterne er beregnet for arvinger, der modtager en arv over 600.000 kr.

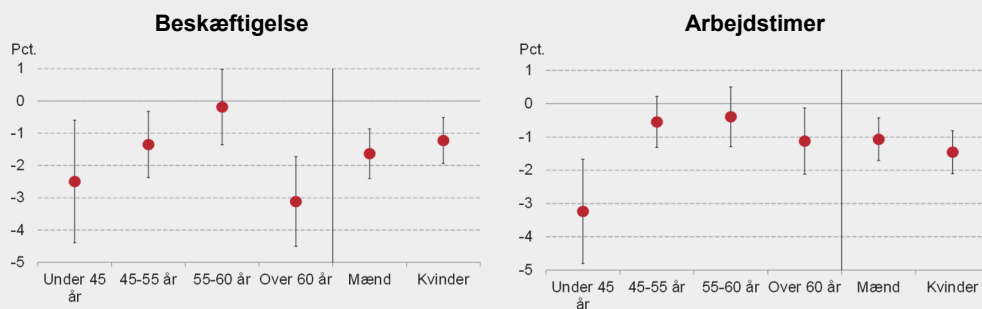
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Størst effekt for ældre på den ekstensive margin, ...

Selvom der ikke er store forskelle mellem forskellige grupperes reaktion målt ved lønindkomsten, kan det dog dække over forskelle på effekter på arbejdsudbuddet på den intensive og ekstensive margin. Effekten på den ekstensive margin er størst for personer over 60 år, hvor beskæftigelsesfrekvensen falder med 3 pct. som følge af arv, jf. figur III.13 til venstre, mens effekten for de 55-60-årige er nul. Forskellene på den ekstensive margin er generelt væsentlig større end de observerede forskelle på lønindkomsten. Det, at effekten er størst for personer over 60 år, kan skyldes, at denne gruppe anvender den modtagne arv til tidligere tilbagetrækning.

FIGUR III.13 EFFEKTER AF ARV OVER 600.000 KR. PÅ BESKÆFTIGELSE OG ARBEJDSTIMER

Effekten på beskæftigelse er størst hos personer over 60 år, mens effekten på antallet af arbejdstimer er størst for de unge under 45 år.

Anm.: Den gennemsnitlige effekt er beregnet som beskrevet i baggrundsnotatet. Figuren viser effekten for forskellige subgrupper af populationen. De sorte streger er 95 pct. konfidensintervaller. Resultaterne er beregnet for arvinger, der modtager en arv over 600.000 kr.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

... mens unge reagerer kraftigst på den intensive margin

Arvingerne under 45 år er den gruppe, der reducerer arbejdstiden mest, da de sænker deres årlige arbejdstimer med lidt mere end 3 pct., jf. figur III.13 til højre. For de tre andre aldersgrupper er effekten omtrent ens. Den større adfærdsreaktion for den yngste aldersgruppe kan skyldes, at de er mere likviditetsbegrænsede end ældre, hvilket vil sige, at de har færre muligheder for at udjævne deres forbrug ved eksempelvis at optage gæld, end hvad tilfældet er for de lidt ældre aldersgrupper. Der ses ikke nogen markante forskelle mellem kvinder og mænd.

TIDLIGERE EMPIRISKE UNDERSØGELSER

Dansk studie finder små effekter af arv på lønindkomst

Generelt finder andre empiriske undersøgelser af arv negative effekter på arvingers arbejdsudbud, jf. tabel III.3.¹⁴ Druedahl og Martinello (2022) anvender danske indviddata og imputeret arv med det formål at undersøge arvingers opsparingsadfærd ved hjælp af et eventstudie af uventet arv. De undersøger dog også, hvordan arvingernes indkomst ændrer sig i årene efter, at arvingerne har modtaget arv. Det første år efter, at arven er modtaget, reducerer arvingerne deres årlige

14) Tabellen viser et udvalg af den empiriske litteratur.

lønindkomst med knap 2 pct. Effekten forsvinder dog to år efter, at arven er modtaget. De har i analysen udelukkende fokuseret på personer, der modtager en arv, der er højere end deres årlige indkomst. Effekterne er væsentlig mindre end de fundne i kapitlet.¹⁵

**Norske studier
finder større effekter**

Lignende studier fra Norge, der også er baseret på individdata, har fokus på effekten af arv på arvingers arbejdsudbud og finder større effekter af modtaget arv.¹⁶ Bø mfl. (2019) finder, at arvinger, der modtager en arv over gennemsnitsarven, reducerer deres årlige lønindkomst med 7-8 pct. op til fem år efter, at arven er modtaget. Et andet studie af Ling (2022) anvender en anden analysetilgang på samme norske data og finder, at effekterne er mellem 2½-4 pct. som følge af at modtage en høj arv. Ling (2022) finder effekter op til 10 år efter, at arven er modtaget.

**Flere undersøgelser
finder effekter på
arbejdsudbud, før
arven modtages**

Doorley og Pestel (2020) og Brown mfl. (2010) anvender data baseret på spørgeskemaer. Dette giver dem mulighed for at medregne effekter af arv på beskæftigelsen før tidspunktet for modtagelsen af arven – såkaldte forventningseffekter, da personerne i deres spørgeskemaer har svaret på, hvorvidt de forventer at modtage arv. Begge studier viser, at effekten efter, at arven modtages, er større, såfremt den modtagne arv er uventet. Dette indikerer, at der også er effekter, før en ventet arv modtages. Et andet studie, der estimerer forventningseffekterne, er Kindermann mfl. (2020), der opsætter en teoretisk model og kalibrerer denne. De finder effekter af arv på lønindkomst af omtrent samme størrelse, før og efter arven modtages.

**Generelt evidens for
negative effekter af
arv på arbejdsudbud
i litteraturen**

Som det fremgår af tabel III.3, finder litteraturen generelt negative effekter af arv på arbejdsudbuddet, omend litteraturen stadig er sparsom. Det første studie, der beskæftigede sig med arbejdsudbudseffekter af arv, var Holtz-Eakin mfl. (1993), hvor der blev dokumenteret en negativ effekt af arv på arvingers arbejdsudbud. Sidenhen er der kommet en række studier baseret på spørgeskemaundersøgelser: Joulfaian og Wilhelm (1994), Doorley og Pestel (2020), Brown mfl. (2010) og Suari-Andreu (2023). Fælles for disse studier er, at datagrundlaget er ret sparsomt. Relateret til studier af effekten af arv på arbejdsudbuddet har Malo og Sciulli (2021) undersøgt effekten af at modtage gaver på arbejdsudbuddet. De finder her, at effekten af at modtage gaver er større end effekten af at modtage arv.

15) Effekterne afviger fra de fundne i Druedahl og Martinello (2022) af flere årsager, dels ser de på en anden analyseperiode (1992-2012) og personer i alderen 25-50 år, ellers ser de udelukkende på personer der modtager uventet arv, og endelig har de ikke mulighed for at observere, hvorvidt boet er skiftet eller ej.

16) Der findes norske individdata for arv.

TABEL III.3 EMPIRISKE STUDIER AF ARVS BETYDNING FOR LØN OG BESKÆFTIGELSE

De fleste studier af arbejdsudbudseffekter på arvinger finder negative effekter af arv på arvingers arbejdsudbud.

Studie	Land og periode	Data	Effekt af arv
Kapitlets resultater	Danmark (2010-21)	Registerdata	1,5 pct. reduktion i lønindkomst for alle, der modtager arv 3 pct. reduktion i lønindkomst for personer, der modtager høj arv
Drue Dahl og Marti-nello (2022)	Danmark (1995-2012)	Registerdata	2 pct. reduktion i lønindkomst som følge af uventet og høj arv
Bø mfl. (2019)	Norge (1997-2010)	Registerdata	7-10 pct. reduktion i lønindkomst (over gennemsnitsarv)
Ling (2022)	Norge (1993-2017)	Registerdata	2,5-4 pct. reduktion i lønindkomst (over gennemsnitsarv)
Elinder mfl. (2012)	Sverige (2000-08)	Registerdata ^{a)}	8-11 pct. reduktion i lønindkomst (store arveladninger)
Brown mfl. (2010)	USA (1994-2002)	Spørgeskema	12 pct. større sandsynlighed for tidlig tilbagetrækning
Doorley og Pestel (2020)	Tyskland (1984-2016)	Spørgeskema	Kvinder reducerer ugentlige arbejdstid med 1-2 timer som følge af arv
Holtz-Eakin (1993)	USA (1982-85)	Spørgeskema	Negativ effekt på beskæftigelsesfrekvensen
Joulfaian og Wilhelm (1994)	USA (1984)	Spørgeskema	Ingen signifikante effekter
Kindermann mfl. (2020)	Tyskland (2000-14)	Spørgeskema	En stigning i arveskatten på en euro indbringer ekstra 9 cent gennem ekstra indkomstskatter som følge af arvingernes øgede arbejdsudbud
Suari-Andreu (2023)	10 europæiske lande (2004-15)	Spørgeskema	Ingen signifikante effekter
Malo og Sciulli (2021)	14 europæiske lande (2010-14)	Spørgeskema	Effekt på arbejdsudbud af at modtage gaver er større end effekt af at modtage arv

Anm.: Tabellen viser et udvalg af studier, der har fokus på effekter af arv og illustrerer forskellige datagrundlag og analysedesign. Tabellen illustrerer også, at der er påvist effekter på både den intensive og ekstensive margin.

III.6

ARBEJDSUDBUDSEFFEKTER AF BOAFGIFTEN

Afsnit beregner arbejdsudbudseffekt af boafgift

I dette afsnit anvendes estimationsresultaterne fra afsnit III.5 til at beregne konsekvenser for beskæftigelse og arbejdstid ved ændringer i boafgiften. Ministerierne indregner ikke adfærdseffekter af ændringer i boafgiften, jf. Skatteministeriet (2023). Analysen i afsnit III.5 viste, at arbejdsudbuddet falder, når personer modtager arv, hvilket afspejler en effekt på både den intensive og ekstensive margin. Hvis boafgiften øges, vil arvingernes modtagne arv blive reduceret, hvilket derfor må antages at øge arvingernes arbejdsudbud.

Effekt på niveau med personfradraget

Når ministerierne regner på andre skatter og fradrag, indregnes ofte en indkomsteffekt på beskæftigelse og arbejdstid. Eksempelvis indregnes indkomsteffekter på arbejdsudbuddet, når personfradraget ændres. Estimationsresultaterne viser, at der er en arbejdsudbudseffekt ved ændringer i boafgiften. Når der tages højde for, at estimationsresultaterne er et klart underkantskøn, vurderes, at den faktiske effekt kan være af samme størrelse som ved ændringer i personfradraget, jf. figur III.14.

Beskæftigelse øges med 250 fuldtids-personer ved ændring på 1 mia. kr.

Beregningerne indikerer, at det ikke er usandsynligt, at arbejdsudbuddet kan stige op mod 250 fuldtidspersoner, hvis boafgiften forhøjes svarende til en stigning i provenuet på 1 mia. kr. årligt (2024-priser).¹⁷ Effekten på de 250 fuldtidspersoner består både af et bidrag fra en time- og en deltagelseeffekt.

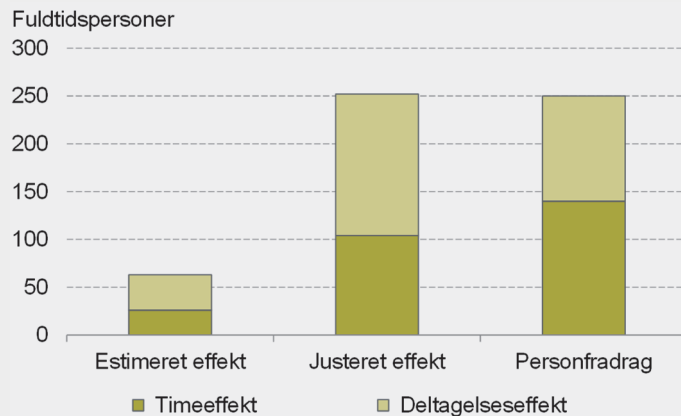
Estimeret effekt på 60 fuldtidspersoner

Der estimeres først en effekt på baggrund af estimationsresultaterne, hvilket indikerer, at effekten er på lidt mere end 60 fuldtidspersoner som følge af en stigning i boafgiften på 1 mia. kr. (2024-priser). Dette er dog et underkantskøn, jf. afsnit III.5. Derfor justeres den estimerede effekt, hvor der tages højde for, at der kan være effekter på lang sigt og før modtagelsen af arven.

17) En stigning i provenuet fra boafgiften på 1 mia. kr. svarer til en stigning i boafgiften fra 15 til 18 pct., jf. Skatteministeriet (2023).

FIGUR III.14 BOAFGIFT OG PERSONFRADRAG

Hæves boafgiften svarende til en provenuvirkning på 1 mia. kr., øges arbejdsudbuddet med op mod 250 personer, hvor en tilsvarende sænkelse af personfradraget med ministeriernes regneprincip øger arbejdsudbuddet med ca. samme antal personer.

Anm.: Figuren viser effekten på arbejdsudbuddet gennem en indkomsteffekt ved hhv. at hæve boafgiften og sænke personfradraget med 1 mia. kr. (2024-priser), hvor der ved personfradraget er taget udgangspunkt i Finansministeriets regneprincipper. For boafgiften vises både en estimeret og justeret effekt, hvor der i den justerede effekt tages højde for, at den estimerede effekt er et underkantskøn. Beregningen og forudsætningerne er nærmere beskrevet i baggrundsnotatet.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata og Finansministeriet og Skatteministeriet (2024).

Formentlig større effekter på lang sigt ...

Analysen i afsnit III.5 finder den største effekt på beskæftigelsen fem år efter, at arven er modtaget, hvorfor det virker sandsynligt, at der også er effekter i mere end fem år efter, at arven er modtaget. Dette understøttes af en empirisk analyse, der finder signifikante effekter op til 10 år efter, at arven er modtaget, jf. Ling (2022). Det svarer omtrent til perioden, den gennemsnitlige arving har på arbejdsmarkedet indtil folkepensionsalderen.¹⁸ Det virker derfor ikke urimeligt at antage, at den gennemsnitlige effekt på beskæftigelsen og arbejdstiden er at finde op til 10 år, efter arven modtages. Det betyder, at den beregnede effekt justeres op med faktor 2.

18) Arvingerne, der indgår i analysen på arbejdsudbuddet, er i gennemsnit 54 år, når de modtager arv. Estimationsperioden dækker årene 2015-20. Folkepensionsalderen var 65 år frem til 2019.

... og effekter før arven modtages

Kindermann mfl. (2020) finder forventningseffekter af samme størrelse som effekterne efter, at arven modtages. Dette svarer til analyseresultatet for personer, der modtager uventet arv, hvor effekten er dobbelt så stor som for modtagere af forventet arv, jf. afsnit III.5. Dette indikerer også, at arbejdsudbuddet reduceres før modtagelsen af arven, hvis folk har en forventning om at modtage en arv. Det virker derfor ikke urimeligt at antage, at den reelle effekt er dobbelt så stor, når der tages højde for forventningseffekter.

Der bør udarbejdes en regneregul for boafgift og arbejdsudbud

Ministeriernes nuværende regneprincipper indeholder ingen effekt på arbejdsudbuddet af ændringer i boafgiften. Med afsæt i estimationsresultaterne i dette kapitel vurderes det ikke retvisende, og der bør indregnes en effekt på arbejdsudbuddet ved ændringer i boafgiften. Det kan ikke afvises, at effekten er svarende til personfradraget. Desuden vil det følge ministeriernes generelle konsistensprincip at indregne indkomsteffekter fra boafgift af tilsvarende størrelse som indkomsteffekter på personfradraget.

III.7

SAMMENFATNING

Arv påvirker samfundsøkonomien

Arv spiller en vigtig rolle for de private formuer i Danmark og ændringerne heri over tid. Derudover har arv og arveladning også konsekvenser for en række andre væsentlige samfundsøkonomiske forhold. Det gælder opsparing, arbejdsudbud, de offentlige finanser (f.eks. via arvets betydning for beskattningen) og fordelingen af forbrugsmulighederne i befolkningen.

ARVENS STØRRELSE

Den samlede arvs størrelse er ukendt

Der indsamles ikke oplysninger om, hvor stor den samlede arveladning i Danmark er. De enkelte skifteretter opgør arven i de behandlede boer, men der sker ikke nogen samlet registrering af disse oplysninger på landsplan. Det er derfor nødvendigt at bruge indirekte metoder til at beregne et skøn for, hvor meget arv der gives videre. På dette grundlag undersøger dette kapitel arvets betydning ved at belyse konsekvenser for fordeling og arbejdsudbud af at modtage arv.

Formuer hos afdøde videregives også på anden vis end arv i snæver forstand

Arveloven fra 2007 sætter rammerne for, hvordan arv kan videregives, mens loven om bobeskatning fra 1995 med senere ændringer fastlægger beskattningen af boet. Efterlader en afdød person sig en ægtefælle, vil vedkommende dog ofte sidde i såkaldt uskiftet bo. Vedkommende

får dermed kontrol over afdødes formue, uden at dette regnes som arv i arvelovens forstand. Ligeledes videregives også på anden vis formuer mellem personer ved dødsfald, uden at dette betragtes som arv i snæver forstand. Det gælder ikke mindst den ret store og stigende opsparing i livrentepensioner, hvor der sker en omfordeling af betydelige beløb mellem livrenteordningens medlemmer. Det skyldes, at sådanne livrenter er en kombination af en opsparings- og forsikringsordning, hvor de personer, der lever relativt længe, reelt nyder godt af en del af opsparingen hos de personer, der lever relativt kort tid.

Inter vivos-overførsler formodentlig væsentlige, men lidet vides om dem

Såkaldte inter vivos-overførsler er overførsler fra forældre til børn, mens forældrene er i live. Sådanne overførsler er på mange måder helt parallelle til arv og har formodentlig også en væsentlig størrelse, men der er endnu større usikkerhed om størrelsen heraf end om den egentlige arv. Inter vivos-overførsler kan finde sted som direkte gaver, men også via mere indirekte måder som rentefri lån og forældre køb af fast ejendom.

Historisk har formuerne hos afdøde tidligere været relativt større – og bliver det igen

Formuerne hos de personer, der dør i et givet år, har over tid haft en vekslende størrelse i forhold til nationalindkomsten. Historiske beregninger tyder på, at andelen i starten af 1900-tallet var på ca. 8 pct., men efterfølgende er faldet til et niveau på 4-5 pct. Der kan dog forventes en stigning igen i de kommende årtier, primært på grund af de voksende pensionsformuer hos ældre.

I kapitlet vurderes, at 40 mia. kr. gives i arv i 2021 – heraf 25 mia. kr. til afdødes børn

I kapitlets analyser af arv tages udgangspunkt i registeroplysninger om afdødes formuer, når et skøn over den videregivne og modtagne arv skal beregnes. I 2021 udgjorde den samlede formue hos personerne, der døde dette år, 91 mia. kr. Det vurderes, at 40 mia. kr. heraf blev givet videre i arv, heraf 25 mia. kr. til den afdødes børn. Der er dog en række usikkerheder i beregningerne, der gør, at disse beregninger skal betragtes med forsigtighed.

I gennemsnit arves ca. 400.000 kr. fra den sidste forælder, men stor spredning

Gennemsnitsalderen for personer, der mister deres sidste forælder, var 58 år i 2022. I gennemsnit modtager disse ifølge kapitlets beregningsforudsætninger en arv på ca. 400.000 kr. Det dækker over en ret stor spredning, hvor ca. 40 pct. af personerne ikke modtager nogen arv overhovedet, mens arven er på 2½ mio. kr. i gennemsnit for de 10 pct., der modtager den største arv. Den geografiske fordeling af arven afspejler formuekoncentrationen i landet, idet såvel nettoformuer som beregnet arv er størst i hovedstadsområder og de øvrige større byer. Den gennemsnitlige arv er størst i Hørsholm Kommune (2.000.000 kr.) og mindst i Struer Kommune (180.000 kr.).

Arv forøger absolut, men formindsker relativ ulighed i formuerne

Der er en tendens til, at personer med relativt store formuer også modtager relativt store beløb i arv, sådan at de absolutte forskelle i formuernes størrelse mellem den laveste og højeste formuedecil stiger som følge af arven. Arven mindsker imidlertid samtidig den relative forskel mellem formuedecilerne, idet arveløbene udgør en mindre andel af formuen i de højeste formuedeciler. Målt på Ginikoefficienten for uligheden i formuefordelingen falder denne således med 0,1 pct.point som følge af arv.

Arv forøger relativ ulighed i indkomstfordelingen

Målt i forhold til indkomstfordelingen forøger arv omvendt uligheden. Lægger man den arv, der beregnes i kapitlet, til den disponible indkomst, stiger Ginikoefficienten med 0,009 (dvs. 0,9 pct.point), svarende til en forventet ekstra indkomstforskul mellem to personer på 5.000 kr. Når arv øger indkomstuligheden, men samtidig sænker formueuligheden, skyldes det blandt andet, at indkomsterne er mere ligeligt fordelt end formuerne i udgangspunktet.

ARV OG ARBEJDSUDBUD

Arv reducerer arbejdsudbud hos arvingen pga. indkomsteffekt

Det er naturligt at forvente, at modtagen arv – og blot udsigten til at modtage den – kan reducere arbejdsudbuddet hos modtagere, der er i de erhvervsaktive aldre. Det skyldes en såkaldt indkomsteffekt: Den forøgelse af forbrugsmulighederne, som arven isoleret set medfører hos arvingen, vil alt andet lige trække i retning af et højere forbrug inklusive et højere forbrug af fritid (hvilket medfører et lavere arbejdsudbud). Forskellige udenlandske empiriske undersøgelser har påvist en sådan negativ effekt på arbejdsudbuddet af arv. Der kan også tænkes at være en negativ produktivitetseffekt, hvis eksempelvis udsigten til at modtage en betydelig arv motiverer arvingen til at vælge en økonomisk mindre givtig, men personligt mere tilfredsstillende karriere.

Analyse af arbejdsudbudsvirkninger af arv modtaget i 2015-21

Kapitlets hovedanalyse undersøger påvirkningen af arv på beskæftigelsesfrekvensen og arbejdstiden hos børn af afdøde i perioden 2015-21. For at isolere effekten af arven sammenlignes de pågældende arvingers arbejdsudbud med arbejdsudbuddet hos personer, der i stedet modtager en arv få år senere. Analysen undersøger både ændringer i beskæftigelsesfrekvensen og i antallet af arbejdstimer hos dem, der er i beskæftigelse.

Beskæftigelsen falder i gennemsnit med ½ pct. i hvert af de fem år, analysen omfatter

Ifølge analysen falder beskæftigelsesfrekvensen i gennemsnit med ½ pct. for personer, der arver, i de følgende fem år efter, at arven er modtaget. Effekten på beskæftigelsesfrekvensen er størst fem år efter modtagelsen af arven. I det anvendte datasæt gives ikke mulighed for at undersøge effekter mere end fem år efter modtagelsen. Beskæftigelsesfaldet afhænger af arvens størrelse: Der ses ingen effekter for personer, der modtager en arv på mindre end 100.000 kr., mens faldet i beskæftigelsesfrekvensen er knap 2 pct. for personer, der modtager en arv, der er større end gennemsnittet på 600.000 kr.

Derudover tilsvarende fald i timetallet

Med hensyn til ændringen i arbejdstimer (arbejdsudbudsændringer på den såkaldte intensive margin) er der en selvstændig effekt af samme størrelse, idet antallet af arbejdstimer for personer, der forbliver i beskæftigelse efter modtagelse af arv, reduceres med ca. ½ pct. i de efterfølgende år.

Ikke store køns- og aldersforskelle i arvingernes reaktioner

Ifølge analysen reagerer mænds arbejdsudbud stærkere end kvinders på den modtagne arv, men forskellen er ret beskeden. Der er heller ikke store aldersmæssige forskelle i reaktionen blandt arvingerne. Effekten på den ekstensive margin er dog størst for personer over 60 år, hvor beskæftigelsesfrekvensen falder med 3 pct. for personer, der modtager arv. Omvendt er unge under 45 år den aldersgruppe, der reducerer arbejdstimerne som beskæftigede mest, nemlig også med ca. 3 pct.

Underkantskøn af to årsager: For kort tidshorisont, og forventningseffekter medregnes ikke

Analysens resultater vurderes at være et underkantskøn af to grunde. For det første er det som sagt kun muligt med de eksisterende data at måle effekten på arbejdsudbuddet de første fem år efter modtagelsen af arven, men det er tænkeligt, at der også vil være effekter i de efterfølgende år. For det andet kan der tænkes at være såkaldte forventningseffekter, der påvirker arbejdsudbuddet hos den potentielle arving allerede i årene før, vedkommende faktisk modtager sin arv. I nogle tilfælde kan disse forventningseffekter spille en rolle for arvingens adfærd mange år inden, arveladningen finder sted. En følsomhedsanalyse i kapitlet finder, at effekten på nedgangen i arvingens lønindkomst af at modtage en arv uventet er næsten dobbelt så stor som den generelle effekt. Også i den udenlandske litteratur er der resultater, der peger på, at sådanne forventningseffekter kan være omtrent af samme størrelsesorden som den målte effekt, når arven faktisk modtages.

MINISTERIERNES REGNEPRINCIPPER FOR INDKOMSTEFFEKTER

Effekt på arbejdsudbud af boafgift bør indregnes

De økonomiske ministerier indregner i dag indkomsteffekter ved ændringer i indkomstkatten, men ikke i forbindelse med ændringer i boafgiften. Med afsæt i resultaterne i nærværende kapitel forekommer det dog mere retvisende også at indregne en effekt på arbejdsudbudseffekter fra sidstnævnte. Da boafgiften sænker den disponible arv, må en højere boafgift formodes at medføre en stigning i arbejdsudbuddet via en reduktion i den indkomsteffekt, der medfører det oprindelige fald i arbejdsudbuddet efter modtagelsen af arv.

Plausibelt, at effekt er på linje med fald i personfradrag

Den umiddelbare beskæftigelseseffekt, der kan beregnes ud fra regneeksemplet i kapitlet, er lavere end de effekter, ministerierne tager udgangspunkt i ved eksempelvis ændringer i personfradraget. Der er dog som nævnt ovenfor forskellige usikkerheder og mangler forbundet med data og estimationsdesign i kapitlet. Regneeksemplet tager således ikke højde for de nævnte forventningseffekter, og det må formodes, at der også er arbejdsudbudseffekter udover de fem år, analysen dækker. Justerer man effekten for at tage højde herfor, kan der fås en størrelsesorden, der omtrent svarer til ministeriernes regneregler for indkomsteffekter i øvrigt.

Det anbefales, at der indføres en regneregulering for arbejdsudbudseffekt af boafgift

Det anbefales derfor, at ministerierne indregner en indkomsteffekt på arbejdsudbuddet af ændringer i boafgiften, som størrelsesmæssigt svarer til effekten, der i forvejen anvendes ved ændringer i personfradraget mv. Denne effekt svarer til en antagelse om, at arbejdsudbuddet stiger med omkring 250 personer ved en stigning i boafgiften svarende til 1 mia. kr. Det kan desuden bemærkes, at en sådan regneregulering vil være i overensstemmelse med ministeriernes generelle konsistensprincip, hvor regneregler på ét område overføres direkte til andre områder, hvis der er teoretiske argumenter for, at de bør behandles parallelt.

LITTERATUR

- Abildgren, K. (2016): The National Wealth of Denmark 1845-2013 in a European Perspective. *Nationaløkonomisk tidsskrift*, 1 (1).
- Alvaredo, F., B. Garbinti og T. Piketty (2017): On the Share of Inheritance in Aggregate Wealth: Europe and the USA, 1900-2010. *Economica*, 84 (334), s. 239-260.
- Andersen, S. og K.M. Nielsen (2011): Participation Constraints in the Stock Market: Evidence from Unexpected Inheritance Due to Sudden Death. *The Review of Financial Studies*, 24 (5), s. 1667–1697.
- Andersen, S. og K.M. Nielsen (2012): Ability or Finances as Constraints on Entrepreneurship?: Evidence from Survival Rates in a Natural Experiment. *Review of Financial Studies*, 25 (12), s. 3684-3710.
- Andersen, S., A. Mukherjee og K.M. Nielsen (2021): Stakes and Mistakes. Paper presented at The Eighth Annual Asian Bureau of Finance and Economic Research. ABFER 2021.
- Atkinson, A.B. (1975): *The Economics of Inequality*. Clarendon Press.
- Atkinson, A.B. (2018): Wealth and inheritance in Britain from 1896 to the present. *Journal of Economic Inequality*, 16, s. 137–169.
- Boserup, S.H., W. Kopczuk og C.T. Kreiner (2016): The role of bequests in shaping wealth inequality: evidence from Danish wealth records. *American Economic Review*, 106 (5), s. 656-661.
- Bönke, T., M.V. Werder og C. Westermeier (2017): How inheritances shape wealth distributions: An international comparison. *Economics Letters*, 159, s. 217-220.
- Brown, J.R., C.C. Coile og S.J. Weisbenner (2010): The Effect of Inheritance Receipt on Retirement. *The Review of Economics and Statistics*, 92 (2), s. 425-434.
- Bø, E.E., E. Halvorsen og T. Thoresen (2019): Heterogeneity of the Carnegie Effect. *Journal of Human Resources*, 54 (3), s. 726-759.
- Carnegie, A. (1881/1962): *The gospel of wealth and other timely essays*. Harvard University Press.

Caspersen, S. (2023): Den rigeste procent sidder på en fjerdedel af den samlede formue. Analyse, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

Cremer, H. (2010): Commentary to Robin Boadway, Emma Chamberlain og Carl Emmerson: Taxation of Wealth and Wealth Transfers. Forarbejde til Mirrlees-rapporten.

Cesarini, D., E. Lindqvist, M.J. Notowidigdo og R. Östling (2017): The Effect of Wealth on Individual and Household Labor Supply: Evidence from Swedish Lotteries. *American Economic Review*, 107 (12), s. 3917-3946.

De Økonomiske Råds formandskab (2004): *Dansk Økonomi, forår 2004*.

De Økonomiske Råds formandskab (2019): *Dansk Økonomi, forår 2019*.

De Økonomiske Råds formandskab (2023): *Dansk Økonomi, efterår 2023*.

Doorley, K. og N. Pestel (2020): Labour supply after inheritances and the role of expectations. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 82 (4), s. 843-863.

Drueahl, J. og A. Martinello (2022): Evidence from Unexpected Inheritances. *The Review of Economics and Statistics*, 104 (5), s. 1079–1095.

Elinder, M., O. Erixson og H. Ohlsson (2012): The Impact of Inheritances on Heirs' Labor and Capital Income. *The B.E. Journal of Economic Analysis & Policy*.

Elinder, M., O. Erixson og D. Waldenström (2018): Inheritance and wealth inequality: Evidence from population registers. *Journal of Public Economics*, 165, s. 17-30.

Finansministeriet (2021): *Ulighedssedegørelsen 2021*.

Finansministeriet og Skatteministeriet (2024): *Regneprincipper på personskatteområdet*.

Holtz-Eakin, D., D. Joulfaian og H.S. Rosen (1993): The Carnegie conjecture: Some empirical evidence. *The Quarterly Journal of Economics*, 108 (2), s. 413-435.

Joulfaian, D. og M.O. Wilhelm (1994): Inheritance and Labor Supply. *The Journal of Human Resources*, 29 (4), s. 1205–1234.

Kindermann, F., L. Mayr og D. Sachs (2020): Inheritance Taxation and Wealth Effects on the Labor Supply of Heirs *NBER Working Paper No. w25081*.

Kopczuk, W. (2013): Taxation of Intergenerational Transfers and Wealth, Kapitel 6 i *Handbook of Public Economics*, 5.

Leigh, A. (2010): Informal care and labor market participation. *Labour Economics*, 17 (1), s. 140-149.

Ling, X. (2022): Heterogeneous earning responses to inheritance: new event-study evidence from Norway. Papers 2209.10256, arXiv.org, revised Nov 2022.

Løken, K.V., S. Lundberg og J. Riise (2014): Lifting the Burden: State Care of the Elderly and Labor Supply of Adult Children. IZA Discussion Paper, No. 8267.

Malo, M.Á. og D. Sciulli (2021): Wealth transfers and labour supply: impact of inheritances and gifts by gender in Europe. *International Journal of Manpower*, 42 (8), s. 1450-1478.

Nolan, B., J.C. Palomino, P.V. Kerm og S. Morelli (2021): Intergenerational wealth transfers and wealth inequality in rich countries: What do we learn from Gini decomposition? *Economics Letters*, 199, Article 109701.

OECD (2015): In It Together: Why Less Inequality Benefits All.

OECD (2018): The Role and Design of Net Wealth Taxes in the OECD. Rapport. Paris.

Ohlsson, H., J. Roine, og D. Waldenström (2020): Inherited wealth in Sweden: 1810–2016. *Journal of the European Economic Association*, 18 (3), s. 1123-1157.

Piketty, T. (2011): On the Long-Run Evolution of Inheritance: France 1820-2050. *The Quarterly Journal of Economics*, 126 (3), s.1071-1131.

Schinke, C. (2012): Inheritance in Germany 1911 to 2009: A Mortality Multiplier Approach. Thesis, Paris School of Economics.

Schmitz, H. og M. Westphal (2017): Informal care and long-term labor market outcomes. *Journal of Health Economics*. 56, s. 1-18.

Skatteministeriet (2021): Skatteudvalget 2020-21, svar på spørgsmål 669, 27. september 2021.

Skatteministeriet (2023): Skatteudvalget 2023-24. SAU Alm.del – endeligt svar på spørgsmål 188.

Suari-Andreu, E. (2023): Labour supply, retirement, and consumption responses of older Europeans to inheritance receipt, *Empirical Economics*, Springer, 64 (1), s. 33-75.

